

บทที่ 5

การมีหลายสัญชาติ และผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย

แนวคิดตามหลักสิทธิมนุษยชน มีผลกระทบต่อข้อกำหนดสัญชาติในกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของรัฐต่าง ๆ เพราะรัฐจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์การให้สัญชาติที่หลากหลายเพื่อป้องกันมิให้บุคคลต้องไร้สัญชาติ

จะเห็นได้ว่ากฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทย มีหลักเกณฑ์การให้สัญชาติที่หลากหลาย ผลจากหลักเกณฑ์ที่หลากหลายย่อมกระทบถึงจุดเกาะเกี่ยวระหว่างรัฐกับบุคคล ทำให้บุคคลที่มีจุดเกาะเกี่ยวกับรัฐหลายรัฐมีโอกาสที่จะได้สัญชาติหลายสัญชาติ

หลักเกณฑ์การให้สัญชาติไทยที่ปรากฏในพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 และที่แก้ไขเพิ่มเติม* จนถึงปัจจุบัน มีทั้งหลักเกณฑ์ที่ให้สัญชาติโดยการเกิดและการให้สัญชาติภายหลังการเกิด

การให้สัญชาติโดยการเกิดนั้น กฎหมายไทยกำหนดจุดเกาะเกี่ยวที่จะทำใ้บุคคลได้สัญชาติไทยทั้งกรณีที่บุคคลเกิดในราชอาณาจักรและกรณีการสืบสายโลหิตจากบิดามารดา

ส่วนการให้สัญชาติภายหลังการเกิดนั้น มีทั้งการให้สัญชาติแก่หญิงต่างด้าวที่สมรสกับผู้มีสัญชาติไทย การให้คนต่างด้าวแปลงสัญชาติเป็นไทย และการให้ผู้ที่เคยมีสัญชาติไทยซึ่งได้สละสัญชาติไทยเมื่อสมรสกับคนต่างด้าว และขาดจากการสมรสแล้วมีสิทธิในการขอกลับคืนสัญชาติไทยได้ หรือ การให้ผู้ที่เคยเสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดา ในขณะที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะได้สัญชาติไทยกลับคืน นอกจากนี้ยังมีกรณีของการได้สัญชาติโดยคำสั่ง

* มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 [รก.2535/13/3/25 กุมภาพันธ์ 2535]
2. พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 [รก.2535/42/95/8 เมษายน 2535]
3. พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 [รก.2535/39 ก/24/7 กุมภาพันธ์ 2551]

รัฐมนตรีตามมาตรา 7 ทวิวรรคสอง และการได้สัญชาติตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2551 ซึ่งในกรณีสุดท้ายนี้จะจำกัดเฉพาะผู้ที่เกิดระหว่างวันที่ 14 ธันวาคม 2515 จนถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2535 ทั้งนี้ จะกล่าวถึงรายละเอียดและเงื่อนไขในการได้สัญชาติตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ต่อไป

จึงเห็นได้ว่าในขณะนี้กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทยมีหลักเกณฑ์และจุดเกาะเกี่ยวที่จะทำให้บุคคลได้สัญชาติไทยอยู่หลากหลาย ความหลากหลายของหลักเกณฑ์และจุดเกาะเกี่ยวต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมส่งผลให้คนต่างด้าวบางกลุ่มซึ่งอาศัยอยู่หรือเข้ามา ในราชอาณาจักรไทย มีโอกาสที่จะได้สัญชาติไทยโดยที่ยังไม่ขาดจากสัญชาติเดิม หลักเกณฑ์ในกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทยบางส่วนจึงมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาการมีหลายสัญชาติในประเทศไทยได้

ในทางกลับกันเมื่อคนไทยเข้าไปในดินแดนของรัฐอื่น หากคนไทยเหล่านั้นมีจุดเกาะเกี่ยวกับรัฐอื่นตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายของรัฐเจ้าของสัญชาติกำหนด เช่น เกิดในดินแดนของรัฐนั้น หรือ มีความเกี่ยวข้องทางสายโลหิตกับคนชาติของรัฐนั้น หรือ เป็นคู่สมรสของคนชาติ ก็ย่อมทำให้คนไทยเหล่านั้นมีโอกาสที่จะได้สัญชาติอื่นด้วย ขณะเดียวกันกฎหมายไทยไม่ได้กำหนดให้การได้สัญชาติในลักษณะดังกล่าวเป็นเงื่อนไขในการเสียสัญชาติไทย บุคคลเหล่านั้นจึงยังมีสัญชาติไทยอยู่ ย่อมทำให้คนไทยเหล่านั้นมีโอกาสที่จะได้สัญชาติหลายสัญชาติเช่นเดียวกัน

สัญชาติเป็นความผูกพันระหว่างบุคคลกับรัฐ เพราะรัฐไม่มีตัวตน รัฐจึงอาศัยบุคคลให้กระทำการจัดการผลประโยชน์ต่าง ๆ แทนรัฐ รัฐจึงให้สัญชาติแก่บุคคลเพื่อผูกพันบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่รัฐต้องการไว้กับรัฐ ทั้งนี้เพื่อรักษาความเป็นรัฐให้ดำรงอยู่อย่างมีเสถียรภาพและมั่นคง

ดังนั้น ความมั่นคงของรัฐจึงขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของทรัพยากรมนุษย์ของแต่ละรัฐเอง ในการควบคุมพฤติกรรมของทรัพยากรมนุษย์และการจัดการผลประโยชน์ต่าง ๆ นั้น รัฐจะกำหนดเป็นกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายนั้นต่อบุคคลที่มีสัญชาติของตน

กฎหมายภายในของแต่ละรัฐจึงอาจแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิหลังของรัฐในด้านต่างๆ เช่น ด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง สภาพแวดล้อม ฯลฯ

กล่าวได้ว่ารัฐแต่ละรัฐจะดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงเพียงโดยอ้อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของคนชาตินั้นเองเป็นสำคัญ

การจะพิจารณาว่าการมีหลายสัญชาติจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐมากน้อยเพียงใดนั้น จึงต้องพิจารณาจากแนวโน้มของผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมของบุคคลหลายสัญชาติว่าจะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือก่อให้เกิดอุปสรรคในการจัดการผลประโยชน์ของรัฐอย่างไรบ้าง

ดังนั้น หากบุคคลหลายสัญชาติมีพฤติกรรมซึ่งมีแนวโน้มที่จะทำให้รัฐหรือองค์ประกอบของรัฐ ได้แก่ ดินแดน ประชากร รัฐบาล และ อำนาจอธิปไตย ตกอยู่ในสภาวะที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อภัยอันตรายหรืออยู่ในสภาวะที่ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ตามปกติแล้ว การมีหลายสัญชาติย่อมกลายเป็นสิ่งที่คุกคามต่อความมั่นคงของรัฐ โดยไม่จำกัดว่าพฤติกรรมดังกล่าวนั้นจะเกิดจากคนหลายสัญชาติกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่

ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีการกระทำในลักษณะที่เป็นเครือข่ายโยงใยซับซ้อนกำลังเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในปัจจุบันอย่างรุนแรง การมีหลายสัญชาติจะทำให้ปัญหามีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น หากบุคคลหลายสัญชาติอาศัยประโยชน์จากการมีสัญชาติหนึ่งเป็นสัญชาติไทยเดินทางเข้าออกหรือใช้ประเทศไทยเป็นเส้นทางในการลำเลียงหรือขนถ่ายยาเสพติด หรือ ค้ามนุษย์ หรือ เป็นแหล่งฟอกเงิน หรือ เข้ามาสร้างเครือข่ายอาชญากรรมในประเทศไทย ย่อมเป็นการยากที่จะป้องกันและปราบปราม เพราะประเทศไทยมีข้อจำกัดในเรื่องเขตอำนาจอธิปไตย ในขณะที่กลุ่มอาชญากรหลายสัญชาติเหล่านั้นสามารถปฏิบัติการได้อย่างไม่จำกัดพรมแดน

นอกจากปัญหาในเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติแล้ว ยังมีกรณีที่บุคคลหลายสัญชาติบางกลุ่มอาศัยช่องทางในการมีสัญชาติไทย เข้ามาปฏิบัติการในประเทศไทยเพื่อเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อต้านรัฐบาลของตนซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทย ตัวอย่างเช่น กลุ่มม้งลาว หรือ กลุ่มนักศึกษาพม่าบางส่วนเคยใช้ประเทศไทยเป็นฐานปฏิบัติการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อต่อต้านรัฐบาลพม่าและลาว พฤติกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดความหวาดระแวงว่าประเทศไทยให้การสนับสนุน

กลุ่มต่อต้านรัฐบาลเหล่านั้น และส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของประเทศไทยในการพยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดความขัดแย้งต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การใช้กำลังตามแนวตะเข็บชายแดน

นอกจากนี้ ในบริเวณพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยยังมีบุคคลสองสัญชาติ ที่อาศัยช่องทางจากการมีหลายสัญชาติกระทำการเป็นปฏิปักษ์ต่ออำนาจรัฐเพื่อบรรลุมติประสงค์ในทางการเมือง การกระทำดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะกระทบต่อความเป็นบูรณภาพแห่งดินแดนของประเทศไทย บุคคลเหล่านี้บางส่วนอาศัยช่องทางการมีสองสัญชาติหลบหนีเข้าไปอยู่ในประเทศมาเลเซียซึ่งมีเขตแดนติดต่อกันทำให้ยากแก่การติดตามตัวกลับมาดำเนินคดีเพราะมีข้อจำกัดทางกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องของเขตอำนาจรัฐและหลักปฏิบัติในเรื่องของการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การมีหลายสัญชาติยังสามารถที่จะเชื่อมโยงกับปัญหาการก่อการร้าย ซึ่งขณะนี้กำลังเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัฐต่าง ๆ ทั่วโลก เนื่องจากบุคคลหลายสัญชาติสามารถอาศัยช่องทางการมีหลายสัญชาติและการใช้ชื่อในทะเบียนราษฎรของรัฐแตกต่างกันออกไปหลายๆ ชื่อ เดินทางเข้า-ออกระหว่างรัฐต่าง ๆ เพื่อก่อการร้าย พฤติกรรมดังกล่าวย่อมยากแก่การตรวจสอบและติดตามจับกุมตัวบุคคลมาดำเนินคดีได้

กล่าวได้ว่าในสภาวะปัจจุบัน การมีหลายสัญชาติมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยได้ทั้งในระยะใกล้และระยะยาว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของบุคคลหลายสัญชาติซึ่งเป็นสิ่งที่คาดเดาได้ยากและสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและถึงแม้ว่าพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติจะเป็นเพียงพฤติกรรมของคนหลายสัญชาติกลุ่มเล็ก ๆ แต่สามารถสร้างความเสียหายแก่ความมั่นคงของประเทศไทยได้อย่างรุนแรง

ปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งที่ประเทศไทยไม่อาจป้องกันหรือจัดการได้ตามลำพัง เพราะมีอุปสรรคสำคัญในเรื่องข้อจำกัดด้านอำนาจอธิปไตย ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

5.1 หลักเกณฑ์การให้สัญชาติในกฎหมายไทยและโอกาสที่จะเกิด การมีหลายสัญชาติ

โอกาสที่จะเกิดการมีหลายสัญชาติอันเป็นผลจากหลักเกณฑ์การให้สัญชาติ
ในกฎหมายไทย อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีต่อไปนี้

5.1.1 การได้สัญชาติไทยและสัญชาติอื่นโดยการเกิด

5.1.2 การได้สัญชาติไทยและสัญชาติอื่นภายหลังการเกิด

5.1.1 การได้สัญชาติไทยและสัญชาติอื่นโดยการเกิด

การได้สัญชาติไทยและสัญชาติอื่นโดยการเกิด อาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากผลกระทบ
จากบทบัญญัติในการให้สัญชาติไทยตามมาตรา 7* โดยแบ่งออกเป็นการได้สัญชาติไทย
โดยหลักสืบสายโลหิตและการได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดน

กฎหมายไทยกำหนดจุดเกาะเกี่ยวในการได้สัญชาติไทยตามหลักสืบสายโลหิต
ไว้กับบิดาและมารดา ในกรณีของบิดานั้นกฎหมายมิได้จำกัดเฉพาะแต่บิดา
ตามกฎหมายเท่านั้น แต่ยังให้หมายความรวมถึงกรณีของบิดาตามความเป็นจริงด้วย
แสดงให้เห็นว่ากฎหมายไทยถือความสัมพันธ์ทางสายโลหิตเป็นหลักในการให้สัญชาติไทย
และกฎหมายได้พยายามที่จะกำหนดหลักเกณฑ์การได้สัญชาติให้ครอบคลุมไปถึง
การสืบสายโลหิตจากคนชาติทุกกรณี

บุคคลที่จะได้สัญชาติไทยโดยหลักสืบสายโลหิตไม่ว่าจะเกิดในราชอาณาจักร
หรือเกิดนอกราชอาณาจักร ย่อมมีโอกาสที่จะได้สัญชาติอื่น และกลายเป็นบุคคล
หลายสัญชาติได้ในกรณีดังต่อไปนี้

* "บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

(1) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกอาณาจักรไทย

(2) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ยกเว้นบุคคลตามมาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง

คำว่าบิดาตาม (1) ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นบิดาของผู้เกิด
ตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แม้ผู้นั้นจะมีได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาของผู้เกิดและ
มิได้จดทะเบียนรับรองผู้เกิดเป็นบุตรก็ตาม"

1) บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรแล้วได้สัญชาติไทยโดยการสืบสายโลหิตจากบิดาตามมาตรา 7 (1) และ ได้สัญชาติจากมารดาต่างด้าวโดยการสืบสายโลหิตจากมารดา

ตาราง : แสดงโอกาสที่จะมีหลายสัญชาติในกรณีของบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย กรณี 1

กรณี	สัญชาติบิดา	สัญชาติมารดา	สถานภาพการสมรส	สัญชาติของบุตร	เงื่อนไขด้านกฎหมาย	สถานที่เกิด	โอกาสที่จะได้หลายสัญชาติ
1	ไทย	ต่างด้าว (มีใบฯ)	จดทะเบียน	ไทยและอื่น ๆ	-	ในราชอาณาจักร	กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของมารดา ให้ฝ่ายหญิงถ่ายทอดสัญชาติแก่บุตร
2	ไทย	ต่างด้าว (มีใบฯ)	ไม่จดทะเบียน	ไทยและอื่น ๆ	พิสูจน์ได้ตาม ม.7 วรรคสอง หรือ ม.7 (2)	ในราชอาณาจักร	กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของมารดา ให้ฝ่ายหญิงถ่ายทอดสัญชาติแก่บุตร
3	ไทย	ต่างด้าว (7 ทวิ)	จดทะเบียน	ไทยและอื่น ๆ	-	ในราชอาณาจักร	กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของมารดา ให้ฝ่ายหญิงถ่ายทอดสัญชาติแก่บุตร
4	ไทย	ต่างด้าว (7 ทวิ)	ไม่จดทะเบียน	ไทยและอื่น ๆ	พิสูจน์ได้ตาม ม.7 วรรคสอง หรือ ม.7 (2)	ในราชอาณาจักร	กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของมารดา ให้ฝ่ายหญิงถ่ายทอดสัญชาติแก่บุตร

จะเห็นได้ว่ากฎหมายจำเป็นต้องกำหนดเงื่อนไขในการพิสูจน์ความเป็นบุตรที่แท้จริงของบิดาสัญชาติไทยเฉพาะในกรณีที่บิดาสัญชาติไทยและมารดาต่างด้าวไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน

อย่างไรก็ตาม บุตรที่เกิดจากบิดาสัญชาติไทยและมารดาต่างด้าวที่ไม่ได้สมรสกัน โดยชอบด้วยกฎหมายก็ยังมีโอกาสที่จะได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดนโดยผลของมาตรา 7 (2) อีกหลักหนึ่ง หากพิสูจน์ได้ว่าบุคคลผู้นั้นเกิดในราชอาณาจักร

เพราะสถานการณ์ดังกล่าวยอมไม่เข้าข้อยกเว้นที่จะไม่ได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดน ตามมาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง *

2) บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรแล้วได้สัญชาติไทยโดยการสืบสายโลหิต จากมารดา ตามมาตรา 7 (1) และได้สัญชาติอื่นจากบิดาต่างด้าวโดยการสืบสายโลหิตจากบิดา

ตาราง : แสดงโอกาสที่จะมีหลายสัญชาติในกรณีของบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักร กรณี 2

กรณี	สัญชาติ บิดา	สัญชาติ มารดา	สถาน ภาพการ สมรส	สัญชาติ ของบุตร	เงื่อนไข ด้านกฎหมาย	สถานที่เกิด	โอกาสที่จะได้ หลายสัญชาติโดยการ เกิดจากบิดา
1	ต่างด้าว (มีใบฯ)	ไทย	จดทะเบียน	ไทย และอื่น ๆ	-	ในราชอาณาจักร	กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ของบิดาให้สัญชาติโดย หลักสืบสายโลหิต
2	ต่างด้าว (มีใบฯ)	ไทย	ไม่จดทะเบียน	ไทย และอื่น ๆ	-	ในราชอาณาจักร	กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ของบิดาให้สัญชาติโดย หลักสืบสายโลหิต
3	ต่างด้าว (7 ทวิ)	ไทย	จดทะเบียน	ไทย และอื่น ๆ	-	ในราชอาณาจักร	กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ของบิดาให้สัญชาติโดย หลักสืบสายโลหิต
4	ต่างด้าว (7 ทวิ)	ไทย	ไม่จดทะเบียน	ไทย และอื่น ๆ	-	ในราชอาณาจักร	กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ของบิดาให้สัญชาติโดย หลักสืบสายโลหิต

* ข้อยกเว้นตามมาตรา 7 ทวิวรรคหนึ่งได้แก่ บุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ย่อมไม่ได้สัญชาติไทยถ้าในขณะที่บุคคลผู้นั้นเกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดา หรือมารดาของบุคคลผู้นั้นเป็น

- (1) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย
- (2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราวหรือ
- (3) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วย คนเข้าเมือง

จากทั้งสองกรณีจะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าบุคคลจะเกิดในราชอาณาจักรไทย และได้สัญชาติไทยมาโดยการสืบสายโลหิต บุคคลนั้นก็ยังมียกโอกาสที่จะได้สัญชาติอื่น และมีหลายสัญชาติได้ ถ้าหากว่ากฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือมารดาที่เป็นต่างด้าวบัญญัติให้คนชาติของตนสามารถถ่ายทอดสัญชาติแก่บุตรโดยการสืบสายโลหิต

3) บุคคลที่เกิดนอกราชอาณาจักรแล้วได้สัญชาติไทยโดยการสืบสายโลหิตจากบิดาและมารดาสัญชาติไทยตามมาตรา 7 (1) และได้สัญชาติอื่นโดยหลักดินแดน

ตาราง : แสดงโอกาสที่จะมีหลายสัญชาติในกรณีของบุคคลที่เกิดนอกราชอาณาจักร กรณี 1

กรณี	สัญชาติบิดา	สัญชาติมารดา	สถานภาพการสมรส	สัญชาติของบุตร	เงื่อนไขด้านกฎหมาย	สถานที่เกิด	โอกาสที่จะได้หลายสัญชาติ
1	ไทย	ไทย	จดทะเบียน	ไทยและอื่น ๆ	-	นอกราชอาณาจักร	กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของรัฐที่เกิดให้สัญชาติโดยหลักดินแดน
2	ไทย	ไทย	ไม่จดทะเบียน	ไทยและอื่น ๆ	-	นอกราชอาณาจักร	กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของรัฐที่เกิดให้สัญชาติโดยหลักดินแดน

จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลเกิดในดินแดนของรัฐที่ให้สัญชาติโดยหลักดินแดน ย่อมทำให้บุคคลที่เกิดจากบิดาและมารดาสัญชาติไทยมีโอกาสที่จะได้หลายสัญชาติได้

4) บุคคลที่เกิดนอกราชอาณาจักรแล้วได้สัญชาติไทยโดยการสืบสายโลหิตจากบิดาหรือมารดา ตามมาตรา 7 (1) และได้สัญชาติอื่นโดยหลักดินแดน และยังอาจมีโอกาสดำเนินการได้สัญชาติอื่นโดยหลักสืบสายโลหิตจากบิดาหรือมารดาต่างด้าว

ตาราง : แสดงโอกาสที่จะมีหลายสัญชาติในกรณีของบุคคลที่เกิดนอกราชอาณาจักร กรณี 2

กรณี	สัญชาติบิดา	สัญชาติมารดา	สถานภาพการสมรส	สัญชาติของบุตร	เงื่อนไขด้านกฎหมาย	สถานที่เกิด	โอกาสที่จะได้หลายสัญชาติ
1	ไทย	อื่น ๆ	จดทะเบียน	ไทยและอื่น ๆ	-	นอกราชอาณาจักร	-กรณีที่ถูกกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของรัฐที่เกิดให้สัญชาติโดยหลักดินแดน -กรณีที่ถูกกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของภรรยาให้ฝ่ายหญิงถ่ายทอดสัญชาติแก่บุตร
2	ไทย	อื่น ๆ	ไม่จดทะเบียน	ไทยและอื่น ๆ	พิสูจน์ได้ตาม ม.7 วรรคสอง	นอกราชอาณาจักร	-กรณีที่ถูกกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของรัฐที่เกิดให้สัญชาติโดยหลักดินแดน -กรณีที่ถูกกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของมารดาให้ฝ่ายหญิงถ่ายทอดสัญชาติแก่บุตร
3	อื่น ๆ	ไทย	จดทะเบียน	ไทยและอื่น ๆ	-	นอกราชอาณาจักร	-กรณีที่ถูกกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของรัฐที่เกิดให้สัญชาติโดยหลักดินแดน -กรณีที่ถูกกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาให้สัญชาติโดยหลักสืบสายโลหิต
4	อื่น ๆ	ไทย	ไม่จดทะเบียน	ไทยและอื่น ๆ	-	นอกราชอาณาจักร	กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของรัฐที่เกิดให้สัญชาติโดยหลักดินแดน

จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่บิดาและมารดาต่างสัญชาติกันย่อมทำให้บุคคลมีโอกาที่จะได้สัญชาติหลายสัญชาติ และ หากบุคคลดังกล่าวเกิดในดินแดนของรัฐที่ให้สัญชาติโดยหลักดินแดนด้วยแล้วยิ่งจะทำให้บุคคลมีโอกาที่จะได้สัญชาติมากกว่าสองสัญชาติ

5) บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรโดยบิดาหรือมารดาต่างต่างแล้ว ได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนตามมาตรา 7 (2) แล้วได้สัญชาติของบิดาหรือมารดาต่างต่างโดยหลักสืบสายโลหิต

ตาราง : แสดงโอกาสที่จะมีหลายสัญชาติในกรณีของบุตรคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักร

กรณี	สัญชาติบิดา	สัญชาติมารดา	สถานภาพการสมรส	สัญชาติของบุตร	เงื่อนไขด้านกฎหมาย	สถานที่เกิด	โอกาสที่จะได้หลายสัญชาติ
1	ต่างด้าวมีใบฯ	ต่างด้าวมีใบฯ	จดทะเบียน	ไทยและอื่น ๆ	-	ในราชอาณาจักร	กรณีที่กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือมารดาให้สัญชาติโดยหลักสืบสายโลหิต
2	ต่างด้าวมีใบฯ	ต่างด้าวมีใบฯ	ไม่จดทะเบียน	ไทยและอื่น ๆ	-	ในราชอาณาจักร	กรณีที่กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของมารดาให้สัญชาติโดยหลักสืบสายโลหิต

เนื่องจากเงื่อนไขการให้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนแก่บุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรนั้นคือ บิดาและมารดาที่เป็นคนต่างด้าวจะต้องมีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ซึ่งแสดงว่ารัฐได้พิจารณาแล้วว่าการเข้ามาอยู่ในประเทศไทยของคนต่างด้าวนี้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประเทศ

จึงเห็นได้ว่า กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทย จำกัดการให้สัญชาติไทยแก่บุตรของคนต่างด้าว มีการกำหนดข้อยกเว้นที่จะไม่ให้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนแก่บุตรของคนต่างด้าวบางจำพวก คือ บุคคลที่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา 7 ทวิวรรคหนึ่ง และ มาตรา 8 ซึ่งจะได้กล่าวถึงข้อยกเว้นนี้ในหัวข้อต่อไป

5.1.2 การได้สัญชาติไทยและสัญชาติอื่นภายหลังการเกิด

การได้สัญชาติต่าง ๆ มาภายหลังการเกิด มีแนวโน้มที่จะทำให้นุคคลมีหลายสัญชาติได้ เนื่องจากโดยทั่วไปแล้ว รัฐจะไม่บังคับให้นุคคลต้องสละสัญชาติโดยไม่สมัครใจ เพราะขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนในเรื่องเกี่ยวกับสัญชาติ* ซึ่งเป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติในฐานะเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ

* มาตรา 15 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

1. ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นคนชาติ
2. ไม่มีผู้ใดต้องถูกถอนสัญชาติตามอำเภอใจ หรือ ถูกปฏิเสธสิทธิในการเปลี่ยนสัญชาติ

การได้สัญชาติมาภายหลังการเกิดซึ่งมีทั้งในกรณีของคนต่างด้าวได้สัญชาติไทย และกรณีของคนไทยที่ได้สัญชาติอื่น จึงอาจมีผลทำให้บุคคลเหล่านั้นมีหลายสัญชาติได้ ถ้าในขณะที่ได้สัญชาติใหม่บุคคลเหล่านั้นยังมีสัญชาติเดิมอยู่

ในประเด็นนี้จึงแบ่งลักษณะของการได้หลายสัญชาติภายหลังการเกิด ในกรณีของประเทศไทยออกเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ

5.1.2.1 กรณีของคนต่างด้าวได้สัญชาติไทย

5.1.2.2 กรณีของคนไทยได้สัญชาติอื่น

5.1.2.1 กรณีของคนต่างด้าวได้สัญชาติไทย

บทบัญญัติในการให้สัญชาติไทยภายหลังการเกิด ส่งผลกระทบทำให้บุคคลทั้งในกรณีของคนต่างด้าวที่มีจุดเกาะเกี่ยวกับประเทศไทย หรือ บุคคลซึ่งเคยมีสัญชาติไทยแล้วไปถือสัญชาติอื่นมีหลายสัญชาติได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) การได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง
- 2) การได้สัญชาติไทยตามผลของบทบัญญัติมาตรา 23 วรรคหนึ่ง
- 3) การขอถือสัญชาติไทยตามสามีผู้มีสัญชาติไทยของหญิงต่างด้าว ตามบทบัญญัติในมาตรา 9
- 4) การขอแปลงสัญชาติเป็นไทยตามบทบัญญัติในมาตรา 12 และ มาตรา 12/1
- 5) การให้บุคคลซึ่งเคยมีสัญชาติไทยกลับคืนสู่สัญชาติไทย ตามมาตรา 23 และ มาตรา 24

1) การได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง

มาตรา 7 ทวิ วรรคสองเป็นการให้อำนาจอรัฐมนตรีในการใช้ดุลพินิจสั่งการให้บุคคลที่เข้าข้อยกเว้นที่จะไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง ได้สัญชาติไทย ได้แก่ บุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทย

และในขณะที่บุคคลผู้นั้นเกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดา หรือมารดาของบุคคลผู้นั้นเป็น

(1) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราวหรือ

(3) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย

บทบัญญัติในมาตรานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับสิทธิและสถานะของบุคคลต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย เนื่องจากบิดามารดาหรือ บรรพบุรุษของบุคคลเหล่านั้น อพยพหลบหนีภัยเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานแล้วแต่ยังไม่ได้สัญชาติไทย

ปรากฏข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติว่า โดยส่วนใหญ่แล้วบุคคลในกลุ่มนี้ไม่สามารถกลับประเทศต้นทางได้และบุตรหลานก็มีความผูกพันกับประเทศไทยเนื่องจากเกิดในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในแง่ของกฎหมายจะเห็นได้ว่าหากกฎหมายว่าด้วยสัญชาติเดิมของบุคคลเหล่านี้ให้สัญชาติโดยหลักสืบสายโลหิตและไม่ได้กำหนดให้บุคคลดังกล่าวเสียสัญชาติเดิมเนื่องจากการไปอยู่ต่างประเทศเป็นระยะเวลาอันยาวนาน การได้สัญชาติไทยโดยผลของมาตรานี้อาจทำให้บุคคลดังกล่าวมีหลายสัญชาติได้

2) การให้สัญชาติไทยตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง

แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

มาตรา 23 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4)

พ.ศ. 2551 บัญญัติว่า

“บรรดาบุคคลที่เคยมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย แต่ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พุทธศักราช 2515 ข้อ 1 และผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย แต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พุทธศักราช 2515 ข้อ 2 รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ถ้าบุคคลนั้นอาศัยอยู่จริงในราชอาณาจักรไทยติดต่อกันโดยมีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร

และเป็นผู้มีความประพฤติดีหรือทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมหรือประเทศไทย ให้ได้สัญชาติไทยตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้เป็นผู้มีสัญชาติไทยแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ มีผลใช้บังคับ

เมื่อพ้นกำหนด..."

การให้สัญชาติไทยตามมาตรานี้เป็นกรให้สัญชาติไทยแก่บุคคล ที่เคยถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515¹ ด้วยเหตุนี้ จึงมีบทบัญญัติ ในมาตรา 23 ของพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) ให้สัญชาติแก่บุคคล กลุ่มดังกล่าว

การให้สัญชาติไทยของบุคคลตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้แบ่งได้ เป็นสามกลุ่ม² คือ

(1) ผู้ที่เกิดในประเทศไทยและเคยมีสัญชาติไทย แต่ถูกถอนสัญชาติไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ได้แก่ผู้ที่เกิดก่อนวันที่ 14 ธันวาคม

* จากข้อมูลในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานด้านสัญชาติของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปรากฏว่ารัฐมนตรีได้มีการสั่งให้คืนสัญชาติไทยแก่ผู้ที่ถอนสัญชาติแล้วเนื่องจากในประกาศ ฉบับดังกล่าวให้อำนาจแก่รัฐมนตรีในการสั่งคืนสัญชาติได้ และรัฐมนตรีได้มีการสั่งคืนสัญชาติไทย โดยอาศัย อำนาจตาม ข้อ 4 ของประกาศฯ ดังกล่าวแล้ว ตัวอย่างเช่น มติ ครม. เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2521 เห็นชอบให้ บุตรของอดีตทหารจีนคณะชาติและจีนฮ้ออพยพลเรือย่นเรื่องต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อขอมี หรือ ได้สัญชาติไทยต่อไป หรือ มติ ครม. เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2527 เห็นชอบให้พิจารณาคืนสัญชาติไทยแก่ลูก จีนฮ้อและอดีตทหารจีนคณะชาติที่ถูกถอนสัญชาติตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 หรือมติ ครม. ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2533 เห็นชอบให้คืนสัญชาติแก่บุตรของอดีตโจรจีนคอมมิวนิสต์มลายาซึ่งถูกถอนสัญชาติ ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 แต่อย่างไรก็ตามเมื่อประกาศฯ ดังกล่าวถูกยกเลิกโดยบทบัญญัติของ มาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ก็มีผลกระทบทำให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้ต้องเสียสัญชาติไทยอีกครั้งหนึ่ง และปรากฏผล ในทางปฏิบัติว่ารัฐมนตรีได้สั่งให้คืนสัญชาติไทยแก่บุคคลเหล่านี้อีกครั้งหนึ่งตัวอย่างเช่น มติ ครม. เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 เห็นชอบให้บุตรของจีนฮ้ออิสระที่เกิดในประเทศไทยได้สัญชาติไทยโดยไม่จำกัดช่วงเวลาเกิด

¹ ชุมพร บัจจุสานนท์, กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล: สัญชาติ, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน), 2549, หน้า 73.

² หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0309.1/ว 1587 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2551.

พ.ศ.2515 โดยมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวและบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมารดา (กรณีที่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย) เป็นคนต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว หรือเข้ามาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(2) ผู้ที่เกิดในประเทศไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด โดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ได้แก่ ผู้ที่เกิดในประเทศไทยระหว่างวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 (เกิดก่อนพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ใช้นับ) โดยมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวและบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมารดา(กรณีที่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย) เป็นคนต่างด้าวที่ได้รับผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว หรือ เข้ามาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(3) บุตรของบุคคลตาม (1) และ (2) ที่เกิดในประเทศไทยก่อนวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เฉพาะบุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

เงื่อนไขในการได้สัญชาติตามบทบัญญัติในมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 คือ บุคคลตาม (1)-(3) จะต้องมียุติบัตรและรายการบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎร ไม่ว่าจะเป็เอกสารที่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลักหรือไม่ก็ตาม เช่น สูติบัตร ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนบ้าน ใบรับการแจ้งการย้าย ที่อยู่ หรือทะเบียนประวัติราษฎร เช่น ท.ร.38 ก เป็นต้น

มีข้อสังเกตว่า การให้สัญชาติไทยตามมาตรานี้เป็นการให้สัญชาติไทยย้อนหลังโดยผลของกฎหมาย โดยมีการกำหนดเงื่อนไขในเรื่องคุณสมบัติของบุคคลอยู่ด้วย ดังนั้น จึงมีผลต่อบุคคลทุกคนที่เกิดในประเทศไทย (ซึ่งมิใช่กลุ่มที่ได้สัญชาติไทยโดยหลักสืบสายโลหิต) ซึ่งเกิดระหว่างวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2515 จนถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 มีสิทธิที่จะได้สัญชาติไทยย้อนหลัง ผลของมาตรานี้จึงเป็นการเปิดช่องทางให้บุคคลอื่นๆ ซึ่งมีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นบุคคลนอกเหนือจากกลุ่มเป้าหมาย

ที่รัฐบาลกำหนดนโยบายที่จะให้สัญชาติไทยเพื่อแก้ปัญหาเรื่องสถานะและสิทธิ ยื่นคำขอมีสัญชาติไทยได้ ทั้ง ๆ ที่บุคคลดังกล่าวมิได้มีปัญหาในเรื่องสถานะและ สิทธิ หรือมีสัญชาติอื่น ๆ อยู่แล้ว

ตัวอย่างเช่น

กรณีของนางสาวฟองจันทร์ สุขเสน่ห์ หรือ คริสตอล เอลิซาเบธ ลอง ซึ่งเป็นบุตรของ นายยูจีน โรเบิร์ต ลอง กับ นางแมรี อี ลอง สัญชาติอเมริกัน บิดาของนางสาวฟองจันทร์ ประกอบอาชีพเป็นมิชชันนารีของคณะนิเวศน์มิชชัน มาร์ดาเป็นแม่บ้าน บิดา-มารดา ของนางสาวฟองจันทร์ อพยพเข้ามาอาศัย อยู่ที่อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ เมื่อ พ.ศ. 2522 และได้รับอนุญาต ให้อาศัยอยู่ในประเทศไทยได้ชั่วคราวตามกฎหมายคนเข้าเมือง ปรากฏข้อเท็จจริงว่าครอบครัวของนางสาวฟองจันทร์ ตั้งบ้านเรือนอยู่ในประเทศ ไทยตั้งแต่ก่อนนางสาวฟองจันทร์เกิด

นางสาวฟองจันทร์เกิดที่โรงพยาบาลแม่คคอมมิค ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2526 นางสาวฟองจันทร์ มีสูติบัตร (ท.ร.19 ตอนที่ 1 เลขที่ 474) ออกโดยสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล นครเชียงใหม่

ในขณะที่เกิดนางสาวฟองจันทร์ไม่ได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดน เนื่องจากเป็นบุคคลที่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการมิได้สัญชาติไทย ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 เพราะในขณะที่เกิดบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายและมารดาของนางสาวฟองจันทร์ เป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเพียงชั่วคราว แต่นางสาวฟองจันทร์มีสถานะเป็นคนต่างด้าวที่มีสิทธิเข้าเมืองชั่วคราว เช่นเดียวกับบิดาจึงได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านคนอยู่ชั่วคราว(ท.ร.13) มีเลขรหัสประจำบ้าน 1030-032795-1 และมีเลขประจำตัวประชาชน คือ 6-5499-0016-01-1 แม้ว่านางสาวฟองจันทร์มิได้สัญชาติไทยโดยการเกิด แต่นางสาวฟองจันทร์ก็มีได้เป็นบุคคลไร้สัญชาติเพราะนางสาวฟองจันทร์ มีจุดเกาะเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาเนื่องจากบิดาและมารดา ของนางสาวฟองจันทร์เป็นคนชาติของสหรัฐอเมริกา นางสาวฟองจันทร์ จึงมีจุดเกาะเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย แม้ในขณะที่เกิดนางสาว ฟองจันทร์จะไม่ได้สัญชาติไทย แต่นางสาวฟองจันทร์ก็มีได้มีสถานะเป็นบุคคล

ไร้สัญชาติ เนื่องจากนางสาวฟองจันทร์ได้สัญชาติอเมริกันโดยความสัมพันธ์ทางสายโลหิต

เนื่องจากนางสาวฟองจันทร์มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในมาตรา 23 คือเกิดในประเทศไทยระหว่างวันที่ วันที่ 14 ธันวาคม 2515 จนถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2535 แล้วไม่ได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 อาศัยอยู่จริงในราชอาณาจักรไทยติดต่อกัน โดยมีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรตลอดจนมีความประพฤติดีนางสาวฟองจันทร์จึงได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดนโดยผลของกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ขณะเดียวกันนางสาวฟองจันทร์ยังคงมีสัญชาติอเมริกันอยู่ด้วย นางสาวฟองจันทร์จึงกลายเป็นบุคคลที่มีหลายสัญชาติตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551

จะเห็นได้ว่ากรณีของนางสาวฟองจันทร์เป็นผลกระทบโดยตรงจากบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งเป็นผลกระทบในวงกว้างและก่อให้เกิดโอกาสที่จะทำให้เกิดบุคคลหลายสัญชาติในประเทศไทยเพิ่มขึ้นมาอีกช่องทางหนึ่ง

3) การขอถือสัญชาติไทยตามสามีผู้มีสัญชาติไทยของหญิงต่างด้าว ตามบทบัญญัติในมาตรา 9

บทบัญญัติในมาตรา 9 บัญญัติว่า

“หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สมรสกับผู้มีสัญชาติไทย ถ้าประสงค์จะได้สัญชาติไทยให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ได้สัญชาติไทยให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี”

โดยหลักการแล้วบทบัญญัติในมาตรานี้สนับสนุนหลักเรื่องบุคคลในครอบครัวเดียวกันควรมีสัญชาติเดียวกันเพื่อดำรงความเป็นเอกภาพของครอบครัว กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทยจึงไม่บังคับให้หญิงต่างด้าวต้องเลือกสัญชาติซึ่งสอดคล้องกับหลักปฏิบัติของรัฐต่าง ๆ ที่มักจะยอมให้หญิงคงสัญชาติเดิมของตนไว้ได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาการไร้สัญชาติหากมีกรณีที่กฎหมายว่า

ด้วยสัญชาติของสามีบัญญัติให้หญิงต้องเสียสัญชาติที่ได้มาเมื่อขาดจากการสมรส

จะเห็นได้ว่ากฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทยได้กำหนดให้มีกระบวนการขอลือสัญชาติที่ และกำหนดให้ต้องมีการยื่นคำขอและมีการพิจารณากลับกรองคำขอก่อนที่จะเสนอรัฐในตรีอนุญาต

กระบวนการในการให้สัญชาติตามช่องทางนี้จะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา*

นอกจากนี้กฎหมายไทยยังกำหนดให้หญิงต่างด้าวซึ่งได้สัญชาติไทย อาจถูกถอนสัญชาติไทยได้หากมีการกระทำที่เข้าเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด*

อย่างไรก็ตาม การได้สัญชาติไทยโดยช่องทางดังกล่าวก็ยังมีโอกาสที่บุคคลจะมีหลายสัญชาติได้ หากกฎหมายว่าด้วยสัญชาติเดิมของบุคคลนั้น ไม่ได้บัญญัติเงื่อนไขที่ทำให้บุคคลผู้นั้นต้องให้เสียสัญชาติเดิมเมื่อได้สัญชาติใหม่

4) การขอแปลงสัญชาติเป็นไทยตามบทบัญญัติในมาตรา 12 และมาตรา 12/1

บทบัญญัติในมาตรา 12 บัญญัติว่า

“ผู้ใดประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ถ้าผู้ประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทยตามวรรคหนึ่งมีบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทยและบุตรนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ใน

* มาตรา 5 การได้สัญชาติไทยตามมาตรา 9 หรือมาตรา 12 การเสียสัญชาติไทยตามหมวด 2 หรือการกลับคืนสัญชาติไทยตามหมวด 3 ให้มีผลต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้มีผลเฉพาะตัว

* มาตรา 16 หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติไทยโดยการสมรส อาจถูกถอนสัญชาติไทยได้เมื่อปรากฏว่า

- (1) การสมรสนั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริง หรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสาระสำคัญ
- (2) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐหรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ
- (3) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การถอนสัญชาติไทยตามวรรคหนึ่งให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรี

ประเทศไทย อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทย ให้แก่บุตรพร้อมกับตนได้ โดยบุตรนั้น ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา 10 (1) (3) (4) และ (5)

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้แปลงสัญชาติเป็นไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรอนุญาตให้นำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้วให้ผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยปฏิญาณตนว่าจะมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศไทย

เมื่อมีการประกาศตามมาตรา 5 แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทยให้ไว้แก่ผู้นั้นเป็นหลักฐาน"

บทบัญญัติในมาตรา 12/1 บัญญัติว่า

"ในการขอแปลงสัญชาติเป็นไทยตามมาตรา 12 นั้น บุคคลอื่นอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ผู้อนุบาลตามคำสั่งของศาลอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่คนไร้ความสามารถซึ่งมีหลักฐานแสดงให้เชื่อได้ว่าเป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยให้ ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา 10 (3) และ (5) และรัฐมนตรีจะยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิญาณตนก็ได้

(2) ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ของรัฐตามที่รัฐมนตรีกำหนด เมื่อได้รับความยินยอมของผู้เยาว์แล้วอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่ผู้เยาว์ซึ่งอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์มาน้อยกว่าสิบปี โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา 10 (1) และ (3)

(3) ผู้รับบุตรบุญธรรมซึ่งเป็นผู้มีสัญชาติไทยอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งได้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมมาแล้วไม่น้อยกว่า ห้าปีและมีหลักฐานที่แสดงให้เชื่อได้ว่าเป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา 10 (1) และ (3)"

กฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติของคนต่างด้าวที่อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้ตามบทบัญญัติในมาตรา 10 และ 11 คือ

มาตรา 10 คนต่างด้าวซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนดังต่อไปนี้ อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้

- (1) บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ
- (2) มีความประพฤติดี
- (3) มีอาชีพเป็นหลักฐาน
- (4) มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรไทยต่อเนื่องมาจนถึงวันที่ยื่นคำขอแปลงสัญชาติเป็นไทยเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- (5) มีความรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 11 บทบัญญัติในมาตรา 10 (4) และ (5) มิให้นำมาใช้บังคับถ้าผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทย

- (1) ได้กระทำความดีความชอบเป็นพิเศษต่อประเทศไทย หรือได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ทางราชการซึ่งรัฐมนตรีเห็นสมควร
- (2) เป็นบุตร ภริยา หรือสามีของผู้ซึ่งได้แปลงสัญชาติเป็นไทย หรือของผู้ได้กลับคืนสัญชาติไทย"
- (3) เป็นผู้ได้เคยมีสัญชาติไทยมาก่อน
- (4) เป็นสามีของผู้มีสัญชาติไทย

จะเห็นได้ว่าในการขอแปลงสัญชาตินั้น กฎหมายได้กำหนดรูปแบบในการแปลงสัญชาติไว้สามลักษณะ คือ

- การแปลงสัญชาติให้ตนเองตามมาตรา 12 วรรคหนึ่ง
- การแปลงสัญชาติให้ตนเองและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามมาตรา 12 วรรคสอง
- การแปลงสัญชาติให้บุคคลที่อยู่ในอุปการะตามมาตรา 12/1 ได้แก่

ก. ผู้อนุบาลตามคำสั่งศาลแปลงสัญชาติให้แก่คนไร้ความสามารถซึ่งมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าเกิดในราชอาณาจักรไทย โดยให้ยกเว้นคุณสมบัติในเรื่องการมีอาชีพเป็นหลักฐาน และการมีความรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข. ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ของรัฐแปลงสัญชาติไทยให้แก่ผู้เยาว์ซึ่งอยู่ในความดูแลของสถาน

สงครามมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี และต้องได้รับความยินยอมจากผู้เยาว์ โดยให้ยกเว้นคุณสมบัติเรื่องการบรรลุนิติภาวะ และมีอาชีพเป็นหลักฐาน

- ค. ผู้รับบุตรบุญธรรมแปลงสัญชาติไทยให้แก่บุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยจะต้องมีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าบุตรบุญธรรมนั้นเกิดในราชอาณาจักรไทย โดยให้ยกเว้นคุณสมบัติเรื่องการบรรลุนิติภาวะ และมีอาชีพเป็นหลักฐาน

จะเห็นได้ว่ากฎหมายไทยได้กำหนดให้มีกระบวนการพิจารณาในการที่จะให้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ โดยการแปลงสัญชาติจะมีผลทำให้ได้สัญชาติไทยก็ต่อเมื่อมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเสียก่อน

บุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยช่องทางนี้อาจถูกถอนสัญชาติได้เช่นเดียวกัน หากมีการกระทำที่เข้าเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด*

อย่างไรก็ตาม การได้สัญชาติไทยโดยช่องทางดังกล่าวก็ยังมีโอกาสที่บุคคลจะมีหลายสัญชาติได้ หากกฎหมายว่าด้วยสัญชาติเดิมของบุคคลนั้นไม่ได้บัญญัติเงื่อนไขที่ทำให้บุคคลผู้นั้นต้องให้เสียสัญชาติเดิมเมื่อได้สัญชาติใหม่

* มาตรา 19 รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ เมื่อปรากฏว่า

- (1) การแปลงสัญชาตินั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริงหรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสาระสำคัญ
- (2) มีหลักฐานแสดงว่าผู้แปลงสัญชาตินั้นยังใช้สัญชาติเดิม
- (3) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ
- (4) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (5) ไปอยู่ในต่างประเทศโดยไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยเป็นเวลาเกินห้าปี
- (6) ยังคงมีสัญชาติของประเทศที่ทำสงครามกับประเทศไทย

การถอนสัญชาติไทยตามมาตรา 19 จะขยายไปถึงบุตรของผู้ถูกถอนสัญชาติไทยในเมื่อบุตรนั้นยังไม่บรรลุนิติภาวะและได้สัญชาติไทยตามมาตรา 12 วรรคสอง ด้วยก็ได้ และเมื่อรัฐมนตรีสั่งถอนสัญชาติไทยแล้วให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ

มีข้อสังเกตว่ากฎหมายไม่ได้กำหนดให้กรณีของการได้สัญชาติ โดยการแปลงสัญชาติตามมาตรา 12/1 ถูกถอนสัญชาติ กฎหมายเพียงแต่ให้สิทธิแก่ผู้เยาว์ในสถานสงเคราะห์ตามมาตรา 12/1 (2) และ ผู้ถูกรับเป็นบุตรบุญธรรมตามมาตรา 12/1 (3) สามารถแสดงความจำนงของสละสัญชาติ* ทั้งนี้เนื่องจากการเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลที่ด้อยโอกาสที่เป็นผู้ไร้ความสามารถ หรืออยู่ในสถานสงเคราะห์และรวมถึงผู้ที่ เป็นบุตรบุญธรรมของคนไทยมีสิทธิที่จะได้รับการแปลงสัญชาติเป็นไทยโดยยกเว้นคุณสมบัติ บางประการซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไข ปัญหาบุคคลไร้สัญชาติได้อีกทางหนึ่ง

5) การให้บุคคลซึ่งเคยมีสัญชาติไทยกลับคืนสู่สัญชาติไทย
ตามบทบัญญัติ มาตรา 23 และ มาตรา 24

บทบัญญัติในมาตรา 23 บัญญัติว่า

“ชายหรือหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สละสัญชาติไทยในกรณี
ที่ได้สมรสกับคนต่างด้าวตามมาตรา 13 ถ้าได้ขาดจากการสมรสแล้ว
ไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ย่อมมีสิทธิขอกลับคืนสัญชาติไทยได้
การขอกลับคืนสัญชาติไทยให้ยื่นแสดงความจำนงต่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

บทบัญญัติในมาตรา 24 บัญญัติว่า

“ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้เสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดาขณะที่
ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะ ถ้าประสงค์จะกลับคืนสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอ

* มาตรา 14 ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติของบิดาหรือมารดาด้วยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือมารดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา 12 วรรคสอง หรือมาตรา 12/1 (2) และ (3) ถ้ายังประสงค์จะถือสัญชาติอื่นอยู่ต่อไปให้แสดงความจำนงสละสัญชาติไทยตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มียุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ เมื่อได้พิจารณาความจำนงดังกล่าวแล้ว เห็นว่ามีหลักฐานเชื่อถือได้ว่าผู้นั้นอาจถือสัญชาติของบิดาหรือมารดาหรือสัญชาติอื่นได้จริงก็ให้รัฐมนตรีอนุญาต เว้นแต่ในระหว่างประเทศไทยมีการรบหรืออยู่ในสถานะสงคราม รัฐมนตรีจะสั่งระงับการสละสัญชาติไทยรายใด ก็ได้

ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในสองปี นับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้กลับคืนสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจ ของรัฐมนตรี"

กลุ่มบุคคลที่มีคุณสมบัติในการได้สัญชาติไทยกลับคืน คือ ผู้ซึ่งเคยมีสัญชาติไทย มาก่อนและเสียสัญชาติไทยไป ได้แก่

- 1) ชายหรือหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สละสัญชาติไทยในกรณี ที่ได้สมรสกับคนต่างด้าวเมื่อขาดจากการสมรสแล้ว บุคคลในกลุ่มนี้ เมื่อได้สัญชาติไทยกลับคืนแล้วจะทำให้สถานะของบุคคลนั้นกลับไป เป็นเช่นเดิมก่อนการเสียสัญชาติไทย ดังนั้น หากบุคคลเคยได้ สัญชาติไทยในครั้งแรกมาโดยหลักการใด เมื่อได้กลับคืนสู่สัญชาติ ไทยแล้วก็จะกลับไปได้สัญชาติตามหลักการเดิมนั้น
- 2) ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้เสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดา ขณะที่ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะ

จะเห็นได้ว่า หากกฎหมายว่าด้วยสัญชาติปัจจุบันของบุคคลทั้งสองกลุ่ม ไม่ได้กำหนดให้การขาดจากการสมรส หรือ การกลับคืนสู่สัญชาติเดิมเป็นเงื่อนไข ที่จะทำให้บุคคลต้องเสียสัญชาติเมื่อบุคคลนั้นได้กลับคืนสู่สัญชาติไทยแล้ว บุคคล ดังกล่าวก็ย่อมกลายเป็นบุคคลหลายสัญชาติได้ อย่างไรก็ตามในการขอกลับคืน สัญชาติไทยตามมาตรา 24 กฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยว่าจะต้องดำเนินการ ภายใน 2 ปี เมื่อบรรลุนิติภาวะแล้ว หากพ้นจากกำหนดเวลาดังกล่าวย่อมไม่อาจ ขอกลับคืนสัญชาติไทยตามมาตรานี้ได้อีก

กฎหมายไทยไม่อาจกำหนดเงื่อนไขที่เป็นการบังคับให้บุคคลต้องสละสัญชาติอื่น เพื่อเป็นเงื่อนไขในการได้สัญชาติไทย เพราะจะเป็นการขัดต่อหลักในเรื่องการเคารพ อธิปไตยของรัฐอื่นตามกฎหมายระหว่างประเทศ

กรณีการมีหลายสัญชาติภายหลังจากการเกิดนอกจากเป็นกรณีที่คนต่างด้าว
ได้สัญชาติไทยหรือเป็นกรณีที่บุคคลซึ่งเคยมีสัญชาติไทยได้สัญชาติไทยกลับคืนแล้ว การมีหลาย
สัญชาติยังอาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่คนไทยได้สัญชาติอื่นภายหลังจากการเกิดด้วยเช่นกัน

5.1.2.2 กรณีของคนไทยได้สัญชาติอื่น

กรณีของคนไทยที่ได้สัญชาติอื่นภายหลังจากการเกิดแล้วทำให้บุคคล
มีหลายสัญชาติเกิดขึ้นได้ในกรณีของการได้สัญชาติอื่นมาโดยการสมรส
เนื่องจากกฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติให้คนชาติต้องเสียสัญชาติไทย
เมื่อได้สัญชาติของคู่สมรส กฎหมายเพียงแต่เปิดโอกาสให้ชายหรือหญิง
ที่ได้สัญชาติของภริยาหรือสามีต่างด้าวแสดงเจตจำนงที่จะสละสัญชาติไทย
เท่านั้น* หากบุคคลดังกล่าวไม่ประสงค์ที่จะสละสัญชาติไทย รัฐก็ยอม
ไม่อาจบังคับให้บุคคลสละสัญชาติได้ เนื่องจากการสละสัญชาติเป็นเรื่อง
ที่ต้องอาศัยการแสดงเจตนาของเอกชน

การได้สัญชาติอื่นมาโดยการสมรสกับคนต่างด้าวในขณะที่บุคคลยังมี
สัญชาติไทยอยู่ยอมทำให้บุคคลมีหลายสัญชาติ

การที่กฎหมายไทยไม่อาจกำหนดเงื่อนไขที่เป็นการบังคับให้บุคคล
ต้องสละสัญชาติอื่นเพื่อเป็นเงื่อนไขในการได้สัญชาติไทยกลับคืนได้เพราะ จะ
เป็นการขัดต่อหลักในเรื่องการเคารพอธิปไตยของรัฐอื่นตามกฎหมายระหว่าง
ประเทศ

กรณีการมีหลายสัญชาติภายหลังจากการเกิดนอกจากเป็นกรณีที่คนต่างด้าว
หรือบุคคลที่เคยมีสัญชาติไทยได้สัญชาติไทยแล้ว การมีหลายสัญชาติยังอาจ
เกิดขึ้นได้ในกรณีที่คนไทยได้สัญชาติอื่นภายหลังจากการเกิดด้วยเช่นกัน

* มาตรา 13 ชายหรือหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สมรสกับคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติ
ของภริยาหรือสามีได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของภริยาหรือสามี ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย
ให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

5.1.2.2 กรณีของคนไทยได้สัญชาติอื่น

กรณีของคนไทยได้สัญชาติอื่นภายหลังการเกิดแล้วทำให้เกิดการมีหลายสัญชาติขึ้นได้ในกรณีของการได้สัญชาติมาโดยการสมรส เนื่องจากกฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติในการบังคับให้คนชาติต้องเสียสัญชาติไทยเมื่อได้สัญชาติของคู่สมรส กฎหมายเพียงแต่เปิดโอกาสให้ชายหรือหญิงที่ได้สัญชาติอื่นของภริยาหรือสามีต่างด้าวโดยการสมรสสามารถแสดงเจตจำนงที่จะสละสัญชาติไทยเท่านั้น* เนื่องจากการสละสัญชาติไทยเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการแสดงเจตนาของเอกชน ดังนั้น หากบุคคลดังกล่าวไม่ประสงค์ที่จะสละสัญชาติไทย รัฐก็ย่อมไม่อาจบังคับให้บุคคลต้องสละสัญชาติได้

การได้สัญชาติอื่นมาโดยการสมรสกับคนต่างด้าวในขณะที่บุคคลยังมีสัญชาติไทยอยู่ย่อมทำให้บุคคลมีหลายสัญชาติ

มีข้อสังเกตว่าในกรณีที่คนไทยได้สัญชาติอื่นมาโดยการแปลงสัญชาติ ไม่ได้ทำให้บุคคลมีหลายสัญชาติ ซึ่งจะแตกต่างไปจากกรณีที่คนต่างด้าวได้สัญชาติไทยเพราะการที่คนไทยได้สัญชาติอื่นโดยการแปลงสัญชาติเป็นต่างด้าวย่อมเป็นเหตุให้บุคคลเสียสัญชาติไทยตามบทบัญญัติในมาตรา 22** ซึ่งจะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาตาม มาตรา 5 แล้ว

มีข้อสังเกตอีกประการหนึ่งว่า หากเป็นกรณีที่รัฐต่างด้าวให้สัญชาติแก่คนไทย ซึ่งเป็นบุคคลที่รัฐนั้นเห็นว่ากระทำคุณงามความดีให้แก่รัฐ โดยที่คนไทยนั้นไม่ได้ร้องขอ เช่นนี้แล้วจะถือว่าเป็นการแปลงสัญชาติหรือไม่

ตัวอย่างเช่น ประเทศนิการากัว ให้สัญชาติแก่นาย ท. เนื่องจากเห็นว่านาย ท. สร้างคุณงามความดีให้แก่ประเทศนั้น โดยหลักแล้วจะเห็นได้ว่านาย ท. ไม่ได้แสดงเจตนาขอแปลงสัญชาติ อย่างไรก็ตามหากในการให้สัญชาติ

* มาตรา 13 ชายหรือหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สมรสกับคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของภริยาหรือสามีได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของภริยาหรือสามี ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทยให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

** มาตรา 22 ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าวหรือสละสัญชาติไทยหรือถูกถอนสัญชาติไทยย่อมเสียสัญชาติไทย

มีการกำหนดกระบวนการทางเอกสารให้บุคคลกรอกข้อความว่าเต็มในที่จะถือเอาสัญชาตินั้น เพราะรัฐไม่อาจบังคับให้บุคคลมีสัญชาติของตน เช่นนี้จะถือว่านาย ท. มีเจตนาหรือสมัครใจที่จะแปลงสัญชาติหรือไม่

หากพิจารณาจากข้อบทในเรื่องเหตุแห่งการเสียสัญชาติตามอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสัญชาติ ค.ศ. 1997 มาตรา 7 จะพบว่ากฎหมายใช้คำว่า "voluntary acquisition of another nationality" ดังนั้น ในกรณีของนาย ท. คงต้องพิจารณาพฤติการณ์ของบุคคลประกอบพยานหลักฐานอื่น ๆ ในการที่จะวินิจฉัยว่านาย ท. มีเจตนาที่จะถือเอาสัญชาตินั้นด้วยหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติแล้วหากมีการกรอกข้อความลงในเอกสารรัฐบาลไทยมักจะถือว่าบุคคลมีเจตนาที่จะแปลงสัญชาติเป็นต่างด้าว เพราะตามกฎหมายระหว่างประเทศแล้วถือว่ารัฐไม่อาจบังคับให้บุคคลมีสัญชาติของรัฐได้หากบุคคลไม่ยินยอม

ดังนั้น ในกรณีของคนไทยที่ได้สัญชาติในลักษณะนี้ จึงอาจเสียสัญชาติไทยได้ตามมาตรา 22 ซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

สิ่งเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ว่า กฎหมายไทยไม่ยอมรับการมีหลายสัญชาติจึงได้กำหนดเงื่อนไขให้การแปลงชาติเป็นเหตุแห่งการเสียสัญชาติ โดยไม่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ

5.2 กลไกทางกฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการมีหลายสัญชาติ ในกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

ในกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทยมีกลไกในการป้องกันและแก้ปัญหามีหลายสัญชาติ ดังต่อไปนี้

5.2.1 การกำหนดเงื่อนไขซึ่งเป็นข้อยกเว้นการได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดน

มาตรา 7 ทวิวรรคหนึ่ง กำหนดให้บุตรของคนต่างด้าวซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขในข้อ (1)-(3) ไม่ได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดน ซึ่งได้แก่บุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ซึ่งในขณะที่เกิดทั้งบิดาและมารดา หรือบิดา หรือมารดา คนใดคนหนึ่งเป็นบุคคลต่างด้าวที่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา 7 ทวิวรรคหนึ่ง คือ

(1) เป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษ เฉพาะราย ตัวอย่างเช่น กลุ่มคนที่มีปัญหาในเรื่องสถานะและสิทธิบางกลุ่มที่ไม่สามารถส่งกลับไปยังประเทศต้นทางได้³

(2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว⁴ ในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 กำหนดประเภทของคนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย และสามารถที่จะพำนักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยได้เป็น 2 ประเภท คือ

- คนอยู่ชั่วคราว (A Non Resident) ตามบทบัญญัติในหมวด 4 เช่น เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว เล่นกีฬา ทำงาน ฯลฯ คนต่างด้าวประเภทนี้ต้องขอวีซ่าและต่ออายุวีซ่าเพื่ออยู่ต่อในราชอาณาจักร

- คนที่มีถิ่นที่อยู่ถาวร (A Resident) คือ ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ถาวรจากทางราชการไปจนตลอดชีวิตโดยไม่ต้องยื่นคำขออยู่ต่อเป็นรายปีตามบทบัญญัติในหมวด 5 โดยได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่

แนวคิดในการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรปรากฏในบทบัญญัติมาตรา 41 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งบัญญัติว่า

“เพื่อให้การเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประเทศให้มากที่สุดให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของคนต่างด้าวซึ่งขอเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร โดยคำนึงถึงรายได้ สิทธิทรัพย์ ความรู้ ความสามารถในด้านวิชาชีพ และฐานะในครอบครัวของคนต่างด้าวดังกล่าวกับบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทย เงื่อนไขเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ หรือเงื่อนไขอื่นตามความเหมาะสม เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร”

³ ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล, มติ ครม. เมื่อ 18 มกราคม 2548

⁴ การปกครอง, กรม, คู่มือปฏิบัติงานการกำหนดสถานะบุคคลแก่ชนกลุ่มน้อย การดำเนินการด้านสัญชาติและการดำเนินการด้านคนเข้าเมือง, (กรุงเทพมหานคร : อาสาสมัครรักษาดินแดน), 2551, หน้า 3.

(3) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ได้แก่ ผู้ที่เข้าเมืองมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการหลบหนีเข้าเมืองหรือกรณีวีซ่าหมดอายุแล้วอยู่ต่อโดยไม่ได้รับอนุญาต

จะเห็นได้ว่า ในการพิจารณาให้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดน แก่บุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรนั้น กฎหมายไทยคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศและความมั่นคงด้วย จึงมีการกำหนดข้อยกเว้นไว้ในลักษณะต่าง ๆ เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันปัญหาการมีหลายสัญชาติ

นอกจากนี้ยังมี ข้อยกเว้นการให้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนแก่บุตรที่เกิดจากบุคคลตามมาตรา 8* ซึ่งได้แก่บุตรของ

- (1) หัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางทูต
- (2) หัวหน้าคณะผู้แทนทางกงสุลหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางกงสุล
- (3) พนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศ
- (4) คนในครอบครัวซึ่งเป็นญาติอยู่ในความอุปการะหรือคนใช้ซึ่งเดินทางจาก

ต่างประเทศมาอยู่กับบุคคลใน (1) (2) หรือ (3)

ศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร บัจจุสานนท์ ได้แสดงเหตุผลในการยกเว้นในการให้สัญชาติแก่บุคคลที่เป็นบุตรของบุคคลตาม (1)-(4) ไว้ดังนี้⁵

- เนื่องจากบุคคลดังกล่าวมีเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางการทูตตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองอยู่แล้ว คณะผู้แทนทางทูต กงสุล และผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศจะปลอดภัยจากการบังคับใช้กฎหมายภายในของรัฐผู้รับเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น

* “ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวย่อมไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าขณะที่เกิดบิดาหรือมารดาเป็น

- (1) หัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางทูต
- (2) หัวหน้าคณะผู้แทนทางกงสุลหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางกงสุล
- (3) พนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศ
- (4) คนในครอบครัวซึ่งเป็นญาติอยู่ในความอุปการะหรือคนใช้ซึ่งเดินทางจากต่างประเทศมา

อยู่กับบุคคลใน (1) (2) หรือ (3)”

⁵ ชุมพร บัจจุสานนท์, กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล: สัญชาติ, หน้า 92.

โดยหลักการดังกล่าวกฎหมายว่าด้วยสัญชาติจึงมีควรที่จะเข้าบังคับใช้กับบุคคลดังกล่าวด้วย

- เนื่องจากบุคคลดังกล่าวเข้ามาในประเทศไทยเพื่อปฏิบัติภาระหน้าที่ให้แก่รัฐเจ้าของสัญชาติของตน หรือ องค์การระหว่างประเทศมิได้มีความผูกพันกับรัฐบาลไทยในฐานะที่ต้องมีความจงรักภักดีแต่อย่างใด ดังนั้น บุตรที่เกิดจากบุคคลดังกล่าวไม่สมควรที่จะได้รับสัญชาติไทย

5.2.2 การกำหนดเงื่อนไขและกระบวนการให้คนต่างด้าวที่ประสงค์จะถือสัญชาติไทย และบุคคลที่เคยมีสัญชาติไทยซึ่งประสงค์จะกลับคืนสู่อสัญชาติไทยผ่านกระบวนการพิจารณากลับกรอง

กฎหมายไทยกำหนดเงื่อนไขและกระบวนการต่าง ๆ เพื่อพิจารณากลับกรองการให้สัญชาติไทยแก่คนต่างด้าว และซึ่งมีโอกาที่จะได้สัญชาติไทยในกรณีต่อไปนี้

1) กรณีของหญิงต่างด้าวที่ขอถือสัญชาติไทยตามสามีจะต้องยื่นคำขอถือสัญชาติไทยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กฎหมายกำหนด ในมาตรา 9

2) กรณีของผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยและประสงค์จะแปลงสัญชาติให้ผู้อยู่ใต้การดูแลยื่นคำขอแปลงสัญชาติต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ในมาตรา 12 ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กฎหมายกำหนด และ กรณีการขอแปลงสัญชาติเป็นไทยแทนบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยตาม มาตรา 12/1 ให้เป็นไปตามเงื่อนไข และหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

โดยมีการกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขต่าง ๆ ของบุคคลที่จะแปลงสัญชาติได้ตามมาตรา 10 และ 11

3) กรณีของผู้ที่เคยได้สัญชาติไทยแล้วต่อมาได้สละสัญชาติไทยและประสงค์จะขอกลับคืนสัญชาติไทยอีกในมาตรา 23 และมาตรา 24 ให้ยื่นแสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

4) กำหนดเงื่อนไขให้การดำเนินการในข้อ 1)-3) มีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว และให้มีผลเป็นการเฉพาะตัว

จะเห็นได้ว่า กระบวนการในการให้สัญชาติไทยภายหลังการเกิดจะต้องผ่านการกลับกรองและดำเนินการหลายขั้นตอน ทั้งการกลับกรองโดยกลไกของกฎหมาย

และเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ได้ใช้ดุลพินิจประกอบการสั่งให้บุคคลได้สัญชาติไทยเพื่อป้องกันการมีหลายสัญชาติ

5.2.3 การให้บุคคลที่ถือหลายสัญชาติได้แสดงเจตนาสละสัญชาติไทย

การกำหนดเงื่อนไขให้บุคคลต่าง ๆ มีสิทธิในการเลือกสัญชาติโดยการแสดงเจตนาของสละสัญชาติไทย ตามมาตรา 13* มาตรา 14** และมาตรา 15***

บุคคลที่มีสิทธิในการเลือกสัญชาติตามมาตรา 13 คือ ชายหรือหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สมรสกับคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติ ของภริยาหรือสามีได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของภริยาหรือสามี

บุคคลที่มีสิทธิในการเลือกสัญชาติตามมาตรา 14 ได้แก่

- (1) บุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยและได้สัญชาติอื่นตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือมารดาต่างด้าว
- (2) บุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ตามมาตรา 12 วรรคสอง คือผู้เยาว์ซึ่งแปลงสัญชาติเป็นไทยในขณะที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ
- (3) บุคคลตามมาตรา 12/1 (2) คือผู้เยาว์ซึ่งอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์ ซึ่งแปลงสัญชาติเป็นไทยในขณะที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

* มาตรา 13 ชายหรือหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สมรสกับคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของภริยาหรือสามีได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของภริยาหรือสามี ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

** มาตรา 14 ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติของบิดาหรือมารดาด้วยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือมารดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา 12 วรรคสอง หรือมาตรา 12/1 (2) และ (3) ถ้ายังประสงค์จะถือสัญชาติอื่นอยู่ต่อไปให้แสดงความจำนงสละสัญชาติไทยตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มิอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ เมื่อได้พิจารณาความจำนงดังกล่าวแล้ว เห็นว่ามีหลักฐานเชื่อถือได้ว่าผู้นั้นอาจถือสัญชาติของบิดา หรือมารดา หรือสัญชาติอื่นได้จริงก็ให้รัฐมนตรีอนุญาต เว้นแต่ในระหว่างประเทศไทยมีการรบหรืออยู่ในสถานะสงคราม รัฐมนตรีจะสั่งระงับการสละสัญชาติไทยรายใด ก็ได้

*** มาตรา 15 นอกจากกรณีตามมาตรา 14 ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่น หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) บุคคลตามมาตรา 12/1 (3) คือผู้เยาว์ซึ่งถูกรับเป็นบุตรบุญธรรม และแปลงสัญชาติเป็นไทยในขณะที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

บุคคลตาม (1)-(4) มีสิทธิเลือกสัญชาติได้โดยถ้าประสงค์จะถือสัญชาติอื่น ที่มีอยู่ก็ให้แสดงความจำนงสละสัญชาติไทยที่ได้มาก่อนการบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทย (เมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์) ภายในระยะเวลา 1 ปี หากพ้นตามกำหนดระยะเวลาดังกล่าวก็จะไปเข้าเงื่อนไขในมาตรา 15 ต่อไป

อย่างไรก็ตามกฎหมายไทยก็ไม่ได้บังคับให้บุคคลต้องสละสัญชาติ เพราะขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้น หากบุคคลไม่ได้แสดงความจำนง ที่จะสละสัญชาติไทยบุคคลเหล่านั้นก็ยังคงมีหลายสัญชาติต่อไป

กรณีตามมาตรา 13 การสละสัญชาติโดยผลของกฎหมาย

กรณีตามมาตรา 14 เป็นการกำหนดกลุ่มบุคคลและเงื่อนไขเป็นการเฉพาะกลุ่ม

จะเห็นได้ว่ากลุ่มบุคคลตามมาตรา 14 เป็นกลุ่มบุคคลที่ได้สัญชาติไทยมาโดยไม่ได้สมัครใจ เช่น ผู้ได้สัญชาติไทยมาโดยการเกิดในดินแดน หรือ โดยผู้ปกครองหรือผู้อื่นแปลงสัญชาติให้ กฎหมายจึงให้สิทธิในการเลือกสัญชาติเมื่อบุคคลบรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมายไทย โดยกฎหมายกำหนดเงื่อนไขเวลาที่จะใช้สิทธิไว้ด้วย หากพ้นจากเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว ก็จะไปเข้าเงื่อนไขที่เป็นหลักทั่วไปตามมาตรา 15

ผลของการสละสัญชาติตามมาตรา 13 เป็นไปโดยผลของกฎหมายไม่มีกรกำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจ ส่วนในกรณีของมาตรา 14 และ มาตรา 15 เป็นเรื่องที่กฎหมายให้อำนาจรัฐมนตรีใช้ดุลพินิจ

อย่างไรก็ตาม ในการใช้ดุลพินิจตามมาตรา 14 กฎหมายได้กำหนดกรอบในการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ไว้สองประการ คือ

ก. เมื่อได้พิจารณาความจำนงดังกล่าวแล้ว เห็นว่ามีหลักฐาน เชื่อถือได้ว่าผู้นั้นอาจถือสัญชาติของบิดาหรือมารดาหรือสัญชาติอื่นได้จริงก็ให้รัฐมนตรีอนุญาต หมายความว่าถ้าเข้าเกณฑ์ตามที่กล่าวมาแล้ว รัฐมนตรีจะต้องอนุญาตให้บุคคลดังกล่าวสละสัญชาติ

ข. ในระหว่างประเทศไทยมีการรบหรืออยู่ในสถานะสงคราม รัฐมนตรีจะสั่งระงับการสละสัญชาติไทยรายใดก็ได้ ในกรณีนี้รัฐมนตรีมีดุลพินิจที่จะสั่งระงับการสละสัญชาติไทย หากประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างการรบหรืออยู่ในสถานะสงครามเนื่องจากเหตุผลความจำเป็นด้านการระดมพล

- กรณีตามมาตรา 15 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการละสัญชาติในกรณีทั่วไป ซึ่งรัฐมนตรีมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตได้ ซึ่งได้แก่

- (1) กรณีบุคคลหลายสัญชาติที่มีสัญชาติหนึ่งเป็นสัญชาติไทย
- (2) กรณีบุคคลที่ได้สัญชาติไทยมาโดยการแปลงสัญชาติเป็นไทย ตามมาตรา 12 วรรคหนึ่ง ซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา 10 หรือ มาตรา 11
- (3) กรณีอื่น ๆ นอกเหนือจากมาตรา 14

อย่างไรก็ตาม กฎหมายไทยก็ได้บังคับให้บุคคลต้องละสัญชาติ ดังนั้น หากบุคคลหลายสัญชาติไม่ได้ละสัญชาติบุคคลดังกล่าวก็ยังคงมีสัญชาติหลายสัญชาติต่อไป

5.2.4 การถอนสัญชาติไทย

กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทยกำหนดเงื่อนไขในการถอนสัญชาติบุคคลไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1) การถอนสัญชาติโดยรัฐมนตรี ซึ่งกลุ่มบุคคลที่อาจถูกถอนสัญชาติในลักษณะนี้ได้แก่

- (1) หญิงต่างด้าวที่ได้สัญชาติไทยโดยการสมรส ตามมาตรา 9

เมื่อปรากฏเหตุตามมาตรา 16*

* มาตรา 16 หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติไทยโดยการสมรสอาจถูกถอนสัญชาติไทยได้เมื่อปรากฏว่า

- (1) การสมรสนั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริง หรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสาระสำคัญ
- (2) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ
- (3) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(2) ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักร โดยมีบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว เมื่อปรากฏเหตุตามมาตรา 17*

บุคคลดังกล่าว อาจถูกรัฐมนตรีสั่งสัญชาติไทยได้หากบุคคลในกรณีนี้ปรากฏเหตุว่าบุคคลนั้น

ก. ไปอยู่ในต่างประเทศที่บิดาหรือมารดามีหรือเคยมีสัญชาติเป็นเวลาติดต่อกันเกินห้าปีนับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะ

ข. มีหลักฐานแสดงว่าใช้สัญชาติของบิดาหรือมารดาหรือสัญชาติอื่น หรือฝึกฝอยอยู่ในสัญชาติของบิดาหรือมารดาหรือสัญชาติอื่น

(3) ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยคำสั่งของรัฐมนตรีตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง ถูกถอนสัญชาติไทยเมื่อมีเหตุตามมาตรา 18**

* มาตรา 17 ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว อาจถูกถอนสัญชาติไทยได้ เมื่อปรากฏว่า

(1) ไปอยู่ในต่างประเทศที่บิดามีหรือเคยมีสัญชาติเป็นเวลาติดต่อกันเกินห้าปี นับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะ

(2) มีหลักฐานแสดงว่าใช้สัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น หรือฝึกฝอยอยู่ในสัญชาติของบิดาหรือมารดาหรือสัญชาติอื่น

(3) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(4) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การถอนสัญชาติไทยตาม (1) หรือ (2) ให้รัฐมนตรีเป็นผู้สั่ง ส่วนการถอนสัญชาติไทยตาม (3) หรือ (4) เมื่อพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลเป็นผู้สั่ง

** มาตรา 18 เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยของผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง

(4) ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติตามมาตรา 10

มาตรา 11 มาตรา 12 วรรคสอง และ มาตรา 12/1 เมื่อมีเหตุตามมาตรา 19*

2) การถอนสัญชาติโดยพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลเป็นผู้สั่ง ซึ่งบุคคลที่อาจถูกถอนสัญชาติในลักษณะนี้ได้แก่ ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักร โดยมีบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว เมื่อปรากฏเหตุว่า บุคคลเหล่านั้นได้กระทำการดังต่อไปนี้

(1) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(2) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ปรากฏข้อมูล^๑ว่ากระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางในการพิจารณาพฤติกรรมของบุคคลผู้มีสัญชาติไทย ซึ่งเข้าเงื่อนไขที่จะทำให้รัฐมนตรีมีอำนาจในการถอนสัญชาติได้ตาม เหตุดังต่อไปนี้ คือ

1) การกระทำใด ๆ ที่เป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

* มาตรา 19 รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติเมื่อปรากฏว่า

(1) การแปลงสัญชาตินั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริงหรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสาระสำคัญ

(2) มีหลักฐานแสดงว่าผู้แปลงสัญชาตินั้นยังใช้สัญชาติเดิม

(3) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(4) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(5) ไปอยู่ในต่างประเทศโดยไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยเป็นเวลาเกินห้าปี

(6) ยังคงมีสัญชาติของประเทศที่ทำสงครามกับประเทศไทย

การถอนสัญชาติไทยตามมาตรา 19 จะขยายไปถึงบุตรของผู้ถูกถอนสัญชาติไทย ในเมื่อบุตรนั้นยังไม่บรรลุนิติภาวะและได้สัญชาติไทยตามมาตรา 12 วรรคสอง ด้วยก็ได้และเมื่อรัฐมนตรีสั่งถอนสัญชาติไทยแล้วให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ

^๑ ส่วนประสานราชการ สำนักกิจการความมั่นคงภายใน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, คู่มือปฏิบัติงานคู่มือปฏิบัติงาน การกำหนดสถานะบุคคลแก่ชนกลุ่มน้อย การดำเนินการด้านสัญชาติและการดำเนินการด้านคนเข้าเมือง.

2) การกระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

3) เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ โดยผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะพิจารณาตรวจสอบพฤติกรรมของบุคคลในกรณีที่มีการกระทำในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1) การกระทำเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายหรือใช้อิทธิพลเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติด

2) การตัดไม้ทำลายป่า

3) การค้าอาวุธสงคราม

ทั้งนี้ จะต้องเข้าใจเงื่อนไขว่าการพิจารณาว่าการกระทำของบุคคลนั้นมีลักษณะที่เป็นขบวนการที่มีเครือข่ายโยงใยข้ามชาติหรือเป็นขบวนการและมีกองกำลังซึ่งเป็นปฏิปักษ์กับอำนาจรัฐ และกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง

อนึ่ง การถอนสัญชาติไทยในทุกกรณีจะมีผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 5 แล้ว

5.2.5 การเสียสัญชาติไทยโดยผลของกฎหมาย

กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทยกำหนดให้บุคคลต้องเสียสัญชาติไทยโดยผลของกฎหมายเมื่อมีเหตุตามมาตรา 21 คือ การเสียสัญชาติไทยเมื่อรับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว* และเสียสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าวตามมาตรา 22** ซึ่งการเสียสัญชาติตามมาตรา 22 ครอบคลุมถึงคนที่ได้สัญชาติไทยทุกกรณี ทั้งการได้สัญชาติมาโดยการเกิดและได้สัญชาติมาภายหลังการเกิด

การเสียสัญชาติตามผลของมาตรา 22 นั้น ไม่ได้มีผลเฉพาะการทำหน้าที่เป็นบทกฎหมายที่กำหนดให้เสียสัญชาติไทยเพราะได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าวเท่านั้นแต่ยังทำหน้าที่เป็นบททั่วไปเพื่อกำหนดให้การสละสัญชาติไทยโดยการแสดง

* มาตรา 21 ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาหรือมารดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือมารดา ถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้วให้เสียสัญชาติไทย

** มาตรา 22 ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าวหรือสละสัญชาติไทย หรือถูกถอนสัญชาติไทยยอมเสียสัญชาติไทย

เจตนาของเอกชน และการถูกถอนสัญชาติไทยโดยรัฐ มีผลเป็นการเสียสัญชาติไทย อีกด้วย

ดังนั้น บุคคลที่อาจเสียสัญชาติไทยได้ตามมาตรานี้คือบุคคลที่ได้สัญชาติไทยทุกประเภท โดยบุคคลได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าวซึ่งกระบวนการแปลงสัญชาติจะต้องครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่กฎหมายของรัฐนั้นกำหนดแล้วและเป็นการกระทำที่มีเจตนาเพื่อจะถือเอาสัญชาตินั้นอย่างแท้จริง⁷ ดังนั้น หากเป็นกรณีที่รัฐเจ้าของสัญชาติเป็นผู้ให้สัญชาติแก่บุคคลผู้นั้นเอง ก็ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการกระทำที่มีเจตนาเพื่อ จะถือเอาสัญชาตินั้นอย่างแท้จริง บุคคลนั้นก็ยังไม่ใช่กรณีที่จะเสียสัญชาติไทยตามมาตรานี้

อนึ่งการเสียสัญชาติไทยทุกกรณี จะมีผลให้เสียสัญชาติไทยอย่างสมบูรณ์ ก็ต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วตามบทบัญญัติในมาตรา 5*

5.3 ผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยอันเกิดจากการมีหลายสัญชาติ

ผู้ศึกษาจึงได้นำกรอบแนวทางของกระทรวงมหาดไทยที่กำหนดให้พฤติกรรมของบุคคลซึ่งมีการกระทำเกี่ยวกับภัยเสียดิน ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายหรือใช้อิทธิพลเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสียดิน ซึ่งมีขบวนการที่มีเครือข่ายโยงใยข้ามชาติ หรือการจัดตั้งขบวนการและมีกองกำลังซึ่งเป็นปฏิปักษ์กับอำนาจรัฐ เป็นการกระทำที่เป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ มาเป็นกรอบในการพิจารณาถึงแนวโน้มที่การมีหลายสัญชาติจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย

จะเห็นได้ว่า ภายใต้อสภาพแวดล้อมในโลกในปัจจุบันมีการเชื่อมโยงกันอย่างสลับซับซ้อน (Complex Connectivity) และ ในการติดต่อเชื่อมโยงกันนั้นจะมีลักษณะเป็นเครือข่าย ซึ่งปรากฏรูปแบบและวิธีการอันหลากหลายกระจายไปทั่วโลก ตั้งแต่ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

⁷ พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร, คำอธิบายกฎหมายสัญชาติไทย, พิมพ์ครั้งที่ 1, 2535, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม), หน้า 127-128.

* มาตรา 5 การได้สัญชาติไทยตามมาตรา 9 มาตรา 12 หรือ มาตรา 121/1 การเสียสัญชาติไทยตามหมวด 2 หรือการกลับคืนสัญชาติไทยตามหมวด 3 ให้มีผลต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้มีผลเฉพาะตัว

ทำให้ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ทวีความใกล้ชิดและทวีความหนาแน่นเข้มข้นขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดลักษณะวิถีชีวิตทางสังคมสมัยใหม่ ทั้งกระแสการไหลเวียนของสินค้า ข้อมูลข่าวสาร ประชาชน และกิจกรรมต่าง ๆ มีการข้ามพรมแดนทั้งในลักษณะการเคลื่อนย้ายที่เป็นรูปธรรม เช่น การขนส่งทางอากาศ ระหว่างประเทศที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และการเคลื่อนย้ายอย่างไม่เป็นรูปธรรมจากการพัฒนาเทคโนโลยี และ ระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ไร้สาย⁸

ด้วยสภาพแวดล้อมเช่นนี้ การมีหลายสัญชาติจึงอาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐได้ หากเกิดบุคคลหลายสัญชาติมีพฤติกรรมที่เข้าร่วมในกระบวนการก่อการร้าย หรือองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ หรือเข้าร่วมการจัดตั้งกองกำลังซึ่งเป็นปฏิบัติการต่อต้านอาชญากรรม โดยอาศัยการมีหลายสัญชาติและการใช้ชื่อในฐานะข้อมูลทะเบียนราษฎรแตกต่างกันไป บุคคลเหล่านี้ก็จะสามารถแสดงเอกสารประจำตัวในฐานะคนชาติของรัฐต่าง ๆ เดินทางเข้าออกระหว่างรัฐเพื่อปฏิบัติการได้อย่างสะดวก ซึ่งจะทำให้ปัญหาทวีความซับซ้อนและยากต่อการป้องกันและแก้ไข เนื่องจากรัฐซึ่งได้รับผลกระทบจากการกระทำดังกล่าวไม่สามารถใช้อำนาจอธิปไตยของตนเพียงลำพังเข้าไปจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะมีข้อจำกัดในเรื่องเขตอำนาจรัฐ และหลักปฏิบัติต่อคนชาติตามกฎหมายระหว่างประเทศ

5.3.1 การมีหลายสัญชาติและปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

จากข้อมูลของหน่วยงานด้านความมั่นคงพบว่าปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ กำลังเป็นปัญหาที่คุกคามต่อความมั่นคงของประเทศไทยอย่างรุนแรง โดยมีอาชญากรรมข้ามชาติที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยในด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างมาก ได้แก่ การลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบค้าสตรีและเด็ก

⁸ John Tomlinson, *Globalization and culture*, (Chicago : University of Chicago Press, 1999), p.2 อ้างถึงใน นิธิ วิทยารัฐ, *การก่อการร้ายกับความร่วมมือพหุภาคีด้านความมั่นคงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้*, ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาระหว่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548, หน้า 19.

การปล้นสะดมทางทะเล การลักลอบ ค้าอาวุธ การฟอกเงิน การก่อการร้าย
อาชญากรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และอาชญากรรม ทางคอมพิวเตอร์

ประเทศไทยมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติทั้งในส่วนของประเทศที่เป็น
ต้นเหตุแห่งปัญหา ประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง การที่กลุ่มอาชญากรรมข้าม
ชาติเข้ามาปฏิบัติการในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญ ได้แก่

- 1) สภาพทางภูมิศาสตร์ เพราะประเทศไทยตั้งอยู่ในตำแหน่งศูนย์กลาง
ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีระบบการคมนาคมขนส่งที่ทันสมัย
และสะดวกรวดเร็ว
- 2) มีนโยบายเปิดประเทศด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้มีองค์กร
อาชญากรรมแอบแฝงเข้ามาในรูปของการท่องเที่ยวและนักลงทุน

องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เข้ามาเคลื่อนไหวในประเทศไทย
มีหลายกลุ่ม จากทุกภูมิภาคทั่วโลก โดยมีองค์กรที่สำคัญ ๆ ได้แก่

- ก. กลุ่มชาวจีน เป็นกลุ่มอาชญากรที่มาจากจีนแผ่นดินใหญ่
ได้หวั่น ฮ่องกง มาเก๊า โดยเข้ามาประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย
เช่น บ่อนการพนัน การค้ายาเสพติด การส่งคนจีน
ไปประเทศที่สาม การปลอมแปลงเอกสาร การค้าสตรี
และเด็ก ตัวอย่างเช่น กลุ่มชาวจีนแผ่นดินใหญ่ซึ่งเป็นที่รู้จัก
ในนาม แก๊งลูกหมู ดำเนินกิจกรรมส่งคนจีน
ไปสหรัฐอเมริกา แคนาดา และญี่ปุ่น ด้วยการใช้ความ
รุนแรงทั้งการทรมานและฆ่าหั่นศพเพื่อให้เหยื่อหวาดกลัว
และยินยอม
- ข. กลุ่มชาวเอเชียใต้ เป็นกลุ่มอาชญากรที่มาจากอินเดีย
ปากีสถาน ศรีลังกา เนปาล บังกลาเทศ โดยเข้ามาประกอบ
อาชญากรรมลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ค้าธนบัตรปลอม
ปลอมแปลงเอกสารหนังสือเดินทาง ค้ายาเสพติด
และการส่งคนไปประเทศที่สาม เป็นที่รู้จักกันในนาม
แก๊งลูกแพะ มีการพบข้อมูลว่ากลุ่มดังกล่าวมีการเชื่อมโยง
กับกลุ่มแอฟริกาและกลุ่มชาวจีน

- ค. กลุ่มแอฟริกา ได้แก่ อาชญากรจากไนจีเรีย ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเริ่มจากการเข้ามาประกอบธุรกิจค้ายาเสพติด แต่ปัจจุบันมีการหลอกลวงต้มตุ๋นคนไทยในหลายรูปแบบ เช่น การส่งจดหมายเชิญชวนนักธุรกิจไทยให้ร่วมทำธุรกิจโดยขอใช้บัญชีธนาคารของนักธุรกิจไทยเพื่อโอนเงินเข้ามาซื้อสินค้าไทย แต่ให้โอนเงินค่าธรรมเนียมการส่งเงินไปให้ก่อน เป็นต้น
- ง. กลุ่มชาวตะวันออกกลาง ได้แก่ อาชญากรจากอิรัก อิหร่าน จอร์แดน และสหรัฐอเมริกาอเมริกาใต้ เข้ามาค้ายาเสพติดปลอมแปลงหนังสือเดินทาง ฉกชิงเพชรทอง ค้าเงินดอลลาร์ปลอม และเรียกค่าไถ่ เคยมีเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นการกระทำที่รุนแรงของอาชญากรกลุ่มนี้ คือ การจับตัวนักธุรกิจชาวอิหร่านชายประเทศไทยเพื่อเรียกค่าไถ่ โดยใช้วิธีทรมานและตัดนิ้วมือ
- จ. กลุ่มชาวรัสเซียและยุโรป ที่เข้ามาเคลื่อนไหวมากคือ อาชญากรจากรัสเซียและเยอรมนี กิจกรรมหลักคือ ค้ายาเสพติด ค้าโสเภณี ค้าเด็กชาย รวมทั้งเปิดกิจการอาหารบั้งหนั แต่มีการค้าโสเภณีข้ามชาติและมีพฤติกรรมเป็นมือปืนรับจ้าง
- ฉ. กลุ่มชาวอาเซียน ได้แก่ อาชญากรจากมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย เข้ามาประกอบธุรกิจหลอกลวงคนไทยให้ร่วมเล่นการพนันและชิงทรัพย์ เช่น กรณีที่มีชาวอินโดนีเซียก่อเหตุชิงทรัพย์ลูกค้าธนาคารที่ไปเบิกเงินและลักทรัพย์ในรถยนต์ที่จอดทิ้งไว้ และกรณีที่มีชาวมาเลเซียเข้ามาปลอมแปลงบัตรเครดิตเพื่อใช้ในประเทศไทยรวมทั้งกรณีที่พบว่ามีการลักพาตัวชาวฟิลิปปินส์เข้ามาว่าจ้างคนไทยให้หลอกลวงนักท่องเที่ยวมาร่วมหุ้นและเล่นไพ่ เป็นต้น

- 3) การดำเนินการแก้ปัญหาขาดความเป็นเอกภาพ เพราะมีหน่วยงานรับผิดชอบหลายหน่วยงาน
- 4) การบังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษของกฎหมายยังไม่เข้มงวดรุนแรง ทำให้ผู้กระทำผิดไม่เข็ดหลาบ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด สรุปว่า อาชญากรกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้มีรูปแบบการดำเนินการที่คล้ายคลึงหรือเหมือนกัน คือ มักจะเปิดธุรกิจร้านอาหาร สถานบันเทิง หรือร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยว บังหน้า กระทำการในลักษณะที่เป็นเครือข่าย มีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก รวมทั้งมีการติดสินบนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และว่าจ้างให้คนไทยกระทำการบางอย่างแทนตน⁹ เครือข่ายอาชญากรข้ามชาติเหล่านี้บางส่วนอาจแต่งงานกับหญิงไทยแล้วขอแปลงสัญชาติเป็นไทยเพื่อความสะดวกในการเดินทางเข้าออก การฟอกเงิน และ ขยายเครือข่ายธุรกิจข้ามชาติต่อไป

ในกรณีเช่นนี้จะเห็นได้ว่า ตัวปัญหาที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ คืออาชญากรรมข้ามชาติ ดังนั้นหากบุคคลหลายสัญชาติมีพฤติกรรมที่เข้าร่วมในเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้ ย่อมจะทำให้ปัญหามีความซับซ้อนมากขึ้น เพราะอาชญากรที่มีหลายสัญชาติสามารถใช้เอกสารประจำตัวประชาชน (ที่ทางราชการออกให้) ทั้งของประเทศไทยและประเทศเจ้าของสัญชาติอื่น ๆ เดินทางเข้าออกในดินแดนของรัฐต่าง ๆ ซื้อทรัพย์สินและฟอกเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม เป็นการยากที่รัฐเจ้าของสัญชาติจะตรวจพบหรือป้องกันพฤติกรรมดังกล่าวได้เพียงลำพัง เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องเขตอำนาจอธิปไตย

ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันจึงมีการจัดทำข้อตกลงระหว่างรัฐต่าง ๆ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา การส่งผู้ร้ายข้ามแดน ความร่วมมือในกิจการตำรวจและในทุกการประชุมขององค์การระหว่างประเทศก็ยังมี การสอดแทรก

⁹ นวลน้อย ตริรัตน์ และ ปิยวรรณ สุขศรี, รายงานสรุปผลการวิจัย เรื่อง สภาพความรุนแรงของปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย, สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด[online]. แหล่งข้อมูล : <http://www.institute.go.go.th/text/research4.doc> [วันที่ 10 มีนาคม 2552]

ความร่วมมือในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติด้วยเสมอ โดยการสร้างสภาพแวดล้อมให้ประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันในหรือในภูมิภาคศาสตร์ที่ใกล้กันรวมตัวกันเพื่อสร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติร่วมกัน

ฉะนั้น กล่าวได้โดยสรุปว่าการมีหลายสัญชาติมีแนวโน้มที่จะสามารถกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ได้ในระยะใกล้และระยะยาวถ้าหากบุคคลหลายสัญชาติมีพฤติกรรมในการเข้าร่วมเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ เพราะจะทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาในการป้องกันและปราบปรามเนื่องจากบุคคลหลายสัญชาติสามารถเคลื่อนไหวไปมาเพื่อประกอบอาชญากรรมได้อย่างไม่จำกัดพรมแดน ในขณะที่ประเทศไทยต้องประสบความยุ่งยากอันเนื่องมาจากข้อจำกัดในเรื่องของเขตอำนาจรัฐและข้อจำกัดทางด้านหลักสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ในการดำเนินขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเหล่านี้ซึ่งทำให้การดำเนินการล่าช้าและขาดประสิทธิภาพและกระทบถึงความมั่นคงของประเทศไทยในที่สุด

5.3.2 การมีหลายสัญชาติและการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

ประเทศไทยใช้นโยบายในการดำเนินความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งตั้งอยู่ภูมิภาคเดียวกัน เป็นเครื่องมือในการลดความขัดแย้งต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การใช้กำลังตามแนวตะเข็บชายแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในด้านต่าง ๆ เสมอมา

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยก็ยังคงคอยเฝ้าระวังผลกระทบจากการขัดแย้งซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างจากรัฐบาลของตนอาศัยช่องทางในการดำเนินนโยบายในการแก้ปัญหาสิทธิและสถานะของบุคคลโดยการให้สัญชาติไทย หรือ ผ่อนผันให้ผู้ที่หลบหนีการสู้รบมีสถานะเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายใช้ดินแดนของประเทศไทยเป็นฐานปฏิบัติการในการเคลื่อนไหวทางการเมือง

ปรากฏข้อมูลจากหน่วยงานด้านความมั่นคงว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีสัญชาติพม่าซึ่งเข้ามาอยู่ในประเทศไทยและได้สัญชาติไทยแล้วบางกลุ่มมีพฤติกรรมที่ทำให้ประเทศเพื่อนบ้านเกิดความหวาดระแวงว่าประเทศไทยให้การสนับสนุนให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวเคลื่อนไหวทางการเมืองเหล่านั้น

พฤติกรรมดังที่ได้กล่าวของบุคคลหลายสัญชาติ จึงอาจส่งผลกระทบต่อนโยบายต่างประเทศของประเทศไทยในการดำเนินความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงตามแนวชายแดนของประเทศไทยด้วย

ฉะนั้น กล่าวโดยสรุปได้ว่าในกรณีที่บุคคลหลายสัญชาติใช้ประโยชน์จากการมีสัญชาติไทยกระทำการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อต้านรัฐบาลอื่นในดินแดนของประเทศไทย ย่อมก่อให้เกิดความหวาดระแวงแก่ประเทศเพื่อนบ้านและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงระหว่างประเทศได้ ดังนั้น การมีหลายสัญชาติจึงมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดผลกระทบด้านความมั่นคงการเมืองระหว่างประเทศของประเทศไทยได้

5.3.3 การมีหลายสัญชาติและการก่อความไม่สงบโดยขบวนการที่เป็นปฏิปักษ์กับอำนาจรัฐ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในสภาวะที่เผชิญกับปัญหาการก่อความไม่สงบอันเกิดจากการกระทำของขบวนการของกลุ่มชาวมุสลิมบางส่วนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งได้มีการจัดตั้งขบวนการที่เป็นปฏิปักษ์กับอำนาจรัฐก่อความไม่สงบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง เนื่องจากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างไปจากชนกลุ่มใหญ่ จากอดีตถึงปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้มีการกระจายตัวอาศัยผสมปนกันไปในพื้นที่เดียวกันหรือประชิดติดต่อกัน เมื่อมีการกำหนดเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างรัฐต่าง ๆ ตามแนวคิดในเรื่องรัฐสมัยใหม่ กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวจึงถูกตัดขาดจากกันจนทำให้ต้องแยกออกจากพี่น้องร่วมเชื้อชาติของตน และเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศหรือชาติที่เคยมีประวัติศาสตร์แห่งความบาดหมางและความทรงจำเกี่ยวกับกลุ่มของตนที่เคยถูกกดขี่ข่มเหง¹⁰

จากรายงานของ นายสุณัย ผาสุก กรรมการต่างประเทศสมาชิกรัฐสภา เรื่อง ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ข้อมูลว่า

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีขบวนการมลายูมุสลิมที่เคลื่อนไหวต่อต้านอำนาจรัฐไทย ซึ่งสามารถสรุปข้อมูลสังเขปในช่วงสี่ทศวรรษที่ผ่านมา ได้แก่¹¹

¹⁰ ศุภมิตร ปิติพัฒน์, "ชนกลุ่มน้อยในมุมมองของยุโรป", *จุลสารความมั่นคงศึกษา* ฉบับที่ 15 (2551) : 33.

¹¹ สุณัย ผาสุก, *เปิดรายงาน กมธ.ต่างประเทศ ส.ว. : ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้* [Online]. แหล่งที่มา : <http://www.prachatai.com> [10 มีนาคม 2552]

- 1) แนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติติมลาญปัตตานี (*Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani/Patani Malay National Revolutionary Front* หรือ *BRN*)
- 2) องค์การปลดปล่อยปัตตานี (*Pattani United Liberation Organization* หรือ *PULO*)
- 3) ขบวนการมุจาฮิดีนปัตตานี (*Gerakan Mujahideen Islam Pattani* หรือ *GMIP*)
- 4) ขบวนการร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี (*United Front for the Independence of Pattani* หรือ *BERSATU*)

ขบวนการที่เป็นปฏิปักษ์กับอำนาจรัฐมีพฤติกรรมในการปฏิบัติการในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

- การโฆษณาชวนเชื่อโดยปลุกฝังอุดมการณ์ชาตินิยม การแบ่งแยกดินแดน และการทำสงครามศักดิ์สิทธิ์ รวมทั้งการฝึกยุทธวิธีทางทหารแล้วสมาชิกส่วนหนึ่งของกองกำลังติดอาวุธยังได้รับการปลุกฝังความเชื่อทางไสยศาสตร์ที่มีลักษณะของการใช้เวทมนตร์คาถาอาคม รวมทั้งการให้ดื่มน้ำที่ผสมสารเสพติด เพื่อปลุกเร้าให้เกิดความรู้สึกฮึกเหิมว่าอยู่ยงคงกระพัน เช่น กลุ่มที่ก่อเหตุบุกเข้าโจมตีเจ้าหน้าที่ตำรวจ และทหารด้วยมีดอย่างที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 รวมถึงการนำเอาการศึกษาเวทมนตร์คาถาอาคมมาผสมผสานกับอุดมการณ์แบ่งแยกดินแดน ซึ่งเรียกว่า ขบวนการวิดิแห่งพระเจ้าเพื่อความอยู่ยงคงกระพัน (*Talekat Hikmahtullah Abandan*)

- มีการจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธ โดยนำแนวคิดในเรื่องการต่อสู้สงครามศักดิ์สิทธิ์มาใช้เพื่ออ้างความชอบธรรม เอกสารซึ่งพบในตัวผู้ก่อความไม่สงบที่เสียชีวิตจากการปะทะที่มัสยิดกรือเซะ จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 ระบุว่า

“นักรบเพื่อศาสนาจะปรากฏขึ้นในดินแดนปัตตานีด้วยแสงสว่างแห่งการต่อสู้ในแนวทางของพระเจ้า”

- มีการสร้างมวลชนแนวร่วมโดยการปลุกฝังอุดมการณ์ลงสู่ระดับรากหญ้าโดยการปลุกกระดมให้ต่อต้าน และปฏิเสธอำนาจรัฐ โดยมีจำนวน 'หมู่บ้านสีแดง' จำนวนมากถึง 435 หมู่บ้าน (จากจำนวนหมู่บ้านที่มีอยู่ 1,570 หมู่บ้าน) ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอในพื้นที่จังหวัดสงขลา

-มีการใช้ปฏิบัติการทางสังคมจิตวิทยาปลุกกระแสความเข้าใจผิดให้ประชาชนรวมตัวกันต่อต้าน เรียกร้อง และกดดันให้หน่วยงานของรัฐ โดยจะมีการช่วยหวังผลให้มีการใช้ความรุนแรงเข้าปราบปราม เช่น กรณีเหตุการณ์บ้านต้นหยงลิมอ จังหวัดนราธิวาส หรือการใช้ผู้หญิงและเด็ก เข้าขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งในระยะหลังๆ โดยหวังจะเผยแพร่ข่าวสารว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกำลังจะมีการใช้ความรุนแรงต่อเด็กและผู้หญิงชาวมลายูมุสลิม มีการทำใบปลิวออกข่มขู่ให้หยุดงานวันศุกร์และการปล่อยข่าวลือให้ประชาชนเข้าใจว่าเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นและไม่สามารถจับตัวคนร้ายนั้นเป็นฝีมือของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งปล่อยข่าวลือให้ประชาชนหวาดกลัวการใช้อำนาจของรัฐในการปราบปรามกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบแบบเหวี่ยงแห เช่น กรณีคนไทย (มลายูมุสลิม) 131 คนอพยพไปยังรัฐกลันตัน เนื่องจากเกรงกลัวการใช้อำนาจตามพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

ในการอพยพครั้งนั้น พบว่ามีบุคคลที่ถือสองสัญชาติและเคยมีประวัติว่า เป็นผู้ต้องหาคดีความมั่นคงรวมอยู่ด้วย โดยอาศัยจุดเกาะเกี่ยวในเรื่องของเชื้อชาติและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อประเทศไทยในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างมาก เนื่องจากติดขัดในเรื่องของเขตอำนาจรัฐและพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ปัญหาดังกล่าวยังคงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในระดับร้ายแรงและพร้อมที่จะขยายวงกว้างอย่างไม่มีขีดจำกัดได้ตลอดเวลา

กล่าวโดยสรุปว่าพฤติกรรมที่บุคคลหลายสัญชาติเข้าร่วมในขบวนการก่อความไม่สงบโดยจงใจที่จะกระทำการอันเป็นปฏิปักษ์ต่ออำนาจรัฐย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในบูรณภาพแห่งดินแดน ความมั่นคงแห่งอำนาจรัฐ และความมั่นคงต่อชีวิตของประชากร ในพื้นที่ทั้งในระยะใกล้และระยะยาว

นอกจากนี้การที่บุคคลเหล่านี้หลบหนีเข้าไปอยู่ในประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นดินแดนของรัฐที่บุคคลดังกล่าวอาจมีสถานะเป็นคนชาติด้วยอีกสัญชาติหนึ่ง ย่อมก่อให้เกิดอุปสรรคแก่ประเทศไทยในการนำตัวบุคคลดังกล่าวกลับมาดำเนินคดี เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องอำนาจอธิปไตยและหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการไม่ส่งคนชาติของตนเป็นผู้ร้ายข้ามแดนในกฎหมายระหว่างประเทศ การมีหลายสัญชาติจึงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

5.3.4 การมีหลายสัญชาติและปัญหาการก่อการร้าย

ปัญหาการก่อการร้ายเป็นสิ่งที่นานารัฐถือว่าเป็นภัยที่คุกคามความมั่นคงไปทั่วทุกภูมิภาค หลังจากเหตุการณ์ 9/11 มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการก่อการร้ายไปสู่การก่อการร้ายสากลซึ่งมีเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันข้ามชาติ และมีเงินสนับสนุนอย่างมหาศาล

จากผลการประเมินแนวโน้มสถานการณ์การก่อการร้ายในระยะต่อไปของหน่วยงานทางด้านความมั่นคง พบว่าจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จากการศึกษาแรงจูงใจของการก่อการร้ายในทศวรรษที่ 1990 ของหน่วยงานด้านความมั่นคงในประเทศต่าง ๆ พบว่ามูลเหตุของการก่อการร้ายอาจเกิดจากความเกลียดชัง ผิดหวังในนโยบายบางอย่างของรัฐบาลหรือทำการก่อการร้ายเพราะความเชื่อส่วนตัวบางประการที่รุนแรง กลุ่มก่อการร้ายบางกลุ่มมีการใช้อุดมการณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ ประกอบกับกลุ่มประเทศมุสลิมส่วนใหญ่ มีความคับแค้นใจทางศาสนาและวัฒนธรรมกับมหาอำนาจตะวันตก โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลอิสราเอลให้กดขี่ชาวปาเลสไตน์ รวมถึงการสนับสนุนระบบกษัตริย์เผด็จการและรัฐบาลพลเรือนเผด็จการในกลุ่มประเทศอาหรับ และปัจจุบันหากมุ่งทำสงครามตามรูปแบบเดิมย่อมไม่มีทางที่จะชนะได้ จึงให้การตอบโต้โดยการก่อการร้ายเพื่อสร้างแรงกดดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบาย โดยใช้ความรุนแรงและวิธีการที่น่าสะพึงกลัว

เนื่องจากประเทศไทยมีรูปแบบความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นพันธมิตรกับประเทศมหาอำนาจตะวันตก และยังมีประชากรจำนวนหนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความสัมพันธ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมกับกลุ่มประเทศมุสลิมอาหรับอย่างแน่นแฟ้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องดำเนินนโยบายความมั่นคงทั้งระดับภายในและภายนอกอย่างระมัดระวัง เพื่อป้องกันและลดความรู้สึกขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมระหว่างชนกลุ่มน้อยดังกล่าวและชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ เพื่อป้องกันมิให้ปัญหาการก่อความไม่สงบขยายตัวลุกลามเป็นปัญหาการก่อการร้ายต่อไป

การมีหลายสัญชาติจึงอาจเป็นช่องทางให้การปฏิบัติการก่อการร้ายขยายตัวลุกลามและยากต่อการป้องกันแก้ไขมากขึ้นหากผู้เข้าร่วมขบวนการอาศัยประโยชน์จากการมีหลายสัญชาติเดินทางเข้าออกเพื่อปฏิบัติการก่อการร้ายในดินแดนของรัฐต่าง ๆ อย่างสะดวก

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าในกรณีของประเทศไทย การมีหลายสัญชาติยังคงเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการดำรงความมั่นคงของชาติในระยะยาว ประเทศไทยจึงต้องดำเนินนโยบายเกี่ยวกับสัญชาติโดยคำนึงถึงความมั่นคงของประเทศเป็นหลัก เพื่อปิดช่องทางที่จะทำให้ปัจเจกชน ซึ่งอยู่ในเครือข่ายองค์กรข้ามชาติต่าง ๆ ใช้ประโยชน์จากการมีหลายสัญชาติเข้ามากระทำการใด ๆ ให้ประเทศไทยต้องตกอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงภัย และจากผลการศึกษาพบว่า กลไกทางด้านกฎหมายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับปัจจุบันก็ยังคงสามารถแก้ปัญหาการมีหลายสัญชาติได้ในระดับที่น่าพอใจ ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การจัดให้มีระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหลายสัญชาติที่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการข้อมูลซึ่งจะทำให้ผู้วางแผน ผู้สั่งการและผู้ปฏิบัติสามารถเห็นปัญหาได้ในมุมกว้างและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ย่อมจะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องต้องกันและจัดการกับปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ